

www.e-rara.ch

Ioannis Barzaei Heroum Helvetiorum epistolae ...

Barzaeus, Johannes

Friburgi Helvetiorum, anno 1657

Zentralbibliothek Zürich

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-27588>

Heroum Helvetiorum epistolae. Liber primus. De primariis quibusdam assertoribus
Helveticae libertatis.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

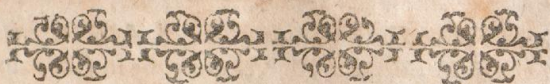
e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

HEROVM HELVETIO- RVM

EPISTOLÆ.

LIBER PRIMVS.

De primarijs quibusdam Affer-
toribus Helueticæ Libertatis.

EPISTOLÆ I.

ARGVMENTVM.

IMPERII Romani Principes cum in diu-
turno illo Germaniæ interregno de Imperatoris
noui successionē dissiderent, maturo tandem suffragio
Cæsarem dixere Heluetium, Rudolphum Comitem ab
Habsburg, Heroem pietate in Superos & virtute
bellicâ inter coæuos eminentem. Id quia Electoris
Moguntini operâ potissimum euenit! Eidem Archi-
presuli gratias agit Rudolphi Auunculus, Hartmannus
Comes à Kyburg, inter celebres Heluetiæ Regulos,
ac heroës & ipse illustris. Enarrat i. hac Epistolâ
egregiam Rudolphi Nepotis sui indolem, virtutesq;
iam ante fastigium Imperiale ostensas; quas videre est
apud

apud Franc. Guilimannum. Ægid. Albertinum.
Sebast. Munsterum, & vel maximè in Genealogia
Habsburg, Rmi Dominici Tschudj Abbat-
tis Murenfis &c.

HARTMANNVS COMES A KYBURG,
VVERNERO COMITI DE FALCKENSTEIN,

Archiepiscopo Moguntino, S. R. I. per
Germaniam Archicancellario Principi
Electori &c.

De Domus Helueto-Habsburgiatae maiestate.

ELVETICAS rumore nouo quæ
perculit vrbes,

Perculit & nostros, nuncia fama, lares.
Candida Pegaseis hæc nuper vt appulit
alis,

Multorum ambiguam, fecit in aure fidẽ.

Rumor erat bifidus, variq; in plebe susurri,

Fama tamen solus, tota, RODOLPHVS, erat.

Fama Rodolphus erat, Vir gente Habsburgius, ortu

Heluetus, illustris sanguine, stirpe Comes.

Ægida cûi Pallas, clypeum Bellona Pelasgum,

Alcides gladium, Mars dedit ipse sagum.

Quem velut Helueticâ rediuuium in carne Metellum

Castra inimica horrent, agmina amica stupent.

Inclita quâ molleis ad Rhenum pampinat vuas,

Et Basilea suo claret amœna situ. (phus

Magnanimus, nec Marte minor, quàm mente Rodol-

Sparfa, in Rauriacis, castra locabat, agris:

Iamq; sibi infensos sensit Basilea maniplos,

Et durâ pressos obsidione focos.

Cum subito optatam Fama internuncia pacem,

Et noua cum optatâ iubila pace, tulit.

Ipsa deauratâ volitabat fulgida rallâ,

Signabantq; imam talia verba stolam.

Roma.

Romano Imperio, tot jam labentibus annis.
 Quod sine Rege fuit, quod sine lege fuit,
 Egregium jam lecta dedit Francfordia Regem,
 Imperij summis Vrbs habitata viris.
 Palma Habsburgiaco cessit suprema Rodolpho;
 HELVETIO famulas dat modò Teuto manus. 4.
 Ista peregrinæ fuerant volitantia famæ
 Symbola, inauratis symbola ducta notis.
 Quæ simul ac Comitem penetrauit fama Rodolphum,
 Bellonæ clausas ocyùs esse seras,
 Ferræa lethiferi compescere frena Gradiui,
 Et paci tutas, præcipit, esse vias.
 Ipse Numâ grauior, nihil istâ inflatus ab aurâ,
 Cæsareâ dignas spargere fronte faces.
 Condere mucronem, canere inter castra Receptum,
 Classica, & hostiles soluere pace tubas.
 Plauditur ergò nouo certatim Cæsari, & omnis
 Heluetiæ festum plebs iubet esse diem.
 Parcius ista quidem, nec tanto Principe dignus.
 De famâ memorat tam locuplete, stylus.
 Sint Regi Regum meritatum encomia laudum.
 Regia qui tanto dat quoque sceptrâ Viro.
 At Tibi quis meritas. Elector ô inclite, grates?
 Quis referat curæ præmia digna tuæ?
 Cetera namque meam postquam suggessit in aurem
 Fama, diserto istos addidit ore sonos.
 Ille, Moguntinam qui gestat vertice mitram,
 Scuta gerens graphicâ nobilitata Rotâ;
 Ille Archipræsul, cui dat de jure supremum,
 Electoralis sessio & ordo, gradum;
 Indolem ad astra tui dum fert, Hartmanne, Nepotis,
 Actaq; conscriptos personat ante Patres:
 Induperatorem communia vota Rodolphum,
 Ordo Habsburgiacum vult sibi quisque Ducem.
 Illius auspicijs, hoc Præsule agente, repulsam
 Sceptri Alphonsus habet, sceptrâ Rodolphus habet.
 Quàm verè humanas diuina potentia sortes,
 A mari, ad extremum dirigit usque mare!
 Ille opifex mundi, qui res hominumq; Deumq;

Dum cecidère, leuat; dum tumère, premit:
 Dum quasi desertum, generoso Cæsare, regnum,
 Dum Romam insigni vult stabilire basi:
 Imperij fessos qui ferret alacrius axes,
 Impigrum ab Helueticis legit Atlanta jugis.
 Ille potens animis, illi Mauortia virtus
 Naturæ eximijs accumulata bonis:
 Hic vel centoculo dum stat vigilantior Argo,
 Commissum solitâ fulciet arte gregem:
 Inter enim Heroës, quos fert Europa, supremum
 Obtinuit, nullo non tribuente, locum.
Gratulor Imperio, quod in vno eodèq; Rodolpho,
 Agnoscit veterum cuncta talenta Ducum.
 Fortuna Augusti, Pompeij gratia Magni.
 Audax AEmathij mensque manusque Ducis;
 Traiani pietas, & quicquid Roma decoris,
 Armipotens quicquid laudis Achaia tulit;
 Electo stabilem posuère in Cæsare sedem,
 Firmabuntque istam facta & agenda fidem.
 Quanta per Helueticos, per & acres quanta Tribocos
 Sunt Habsburgiacâ, parta trophæa, manu!
 Irruit aduersum quoties Rudolphus in hostem,
 Aduerso toties victor ab hoste redit.
 Olli semper idem pugnare ac vincere; ab ipso
 Qui quasi victor adit, non nisi victus abit:
 Utq; virum nôris, perpende insignia stirpis,
 Signato inuenies congrua signa suo.
 Explicat in medio sese imperterrita campo
 Bellua, quæ fuluas spargit vtrinque jubas.
 Ille timor nemorum, rex ille horrorque feratum,
 Nescius iniecto vincula ferre iugo,
 Impauidi stirpemque notat Geniumque magistri,
 Et loquitur scuto, cui famuletur hero.
 Talis in hostileis ruit ipse furitque phalangas.
 Qualis in obiectam bellua fulua feram,
 Usque adedò obnixus ferro non cedere, summo
 Vertat ut ipse sibi, non superasse, probro.
 Nulla fatigatum viderunt castra Rodolphum,
 Nec Rhomphæa vllum, nec parit hasta, metum.

Habsburgiacæ stirpis eminentia.

5

Actio siqua Viro superest generosior, addi
Se sine supremam, non fuit ipse, manum.
Indoleque heroâ per muros milite fractos
Mauult; quàm patulas Urbis inire fores:
Qualis ab Iliaco Cæsar prognatus Iulo
Hinc obijt munus militis, inde ducis;
Munia sic belli subit unus cuncta Rodolphus,
Dux aciem verbo dirigit, ense præit.
Consilij Ithacus, dextrâ est Telamonius Ajax,
AEacides animo, Iulius ipse sago:
Qui domet infidos, erit hic tibi Scipio, Pænos:
Qui reprimat Brennos, iste Camillus erit.
Inde triumphalem dudum statuere quadrigam
Numina, & emeritis laurea fecta comis.
Atque ita decretos subit ipse, videtque triumphos,
Sese in Cæsareo dum videt esse throno.
Gratulor Ordinibus, quos tantâ ambage tuentur
Inter Hyperboreas, Teutona regna, plagas.
Hæc membra Imperij, clauum moderante Rodolpho,
Cum verè Augustum sint habitura caput,
Libera in antiquas poterunt emergere vires,
Auxiliatricem Cæsare dante manum.
Qui Constantini viguere ætate, migrabunt
Rursus in optatos, ferrea sæcla, dies;
Sentiet esse sibi Patronum Ecclesia, & inter
Barbara, Tarpeiam proteget, arma, Petram.
Carolus alter erit, nec regni in ouile rebelles,
Admittet virtus tam generosa, lupos.
Quanta Viro pietas! quanta est reuerentia Diuûm,
Dum vocat æthereos in sua vota choros!
Æquius haud alibi, sed nec venerantius ullum
Numinis ingenium terra Alemanna capit.
A Ioue principium solitus captare Rodolphus,
Prima litat cælo munera, prima DE O.
Quàm bene belligeræ juncta hæc stat Libra Mineruæ!
Quàm bene fert sociam Palladis hasta Themim!
Vincit Aristidem culturâ juris & æqui,
Pompilium antestat relligione Numam.
Gratulor Heluetia, quæ quanquam illustria belli

Fulmina, & egregios germinat alma viros.
 Et Martis pullos, & dignas Hercule mentes.
 Parta quibus magnum gloria pandit iter.
 Vt tamen Imperium tam insigni fulsit Atlante,
 Tanto etiam famam fulsit Atlante suam.
 Eoo Phaëthon dum surget ab æquore, dumque
 Hesperio fessos gurgite tinget equos;
 Viuet honos, Virtusque animi, nomenque Rodolphi,
 Fulget in Heluetico qui quasi Iaspis agro.
 Viuet, ubi rubras Nabathæo, è littore gemmas
 Vdus Erythræâ, colligit Afer, aquâ.
 Quaque alios populos ipso sub cardine mundi.
 Respicit hirsutis, Mænalis Vrfa, genis.
 Dumque adeo clari fulgebit fama Rodolphi,
 Quid nisi fama almæ fulgeat Heluetiæ?
 Gratulor Habsburgo; Tuque alti ô gloria Rheni,
 Perge Habsburgensem tollere ad astra Domum!
 Vt tamen Habsburgo dignè quoque; gratuler, ecquis
 Suffectura mihi Pindarus ora dabit?
 Cecropias Regina sibi quæ vendicat arces,
 Digna simul patrem Pallas habere Iouem.
 Mella locuturis si affunderet Attica labris,
 Aridaque Ambrosio tingeret ora fauo:
 Arcem ego, Cecropias præituran laudibus arces,
 Hac quoque venturos pangerem ab arce Duces.
 Nam mihi si verâ prælusit imagine Morphæus,
 Visaque signa ratam sunt habitura fidem;
 Vincet Eryctæas, Habsburgi gloria laudes,
 Vincit ut Euxinas aurifer Hermus aquas;
 Lucifugis nî fortè ululis, te iudice, cedat
 Accipiter reliquas palmifer inter aues.
 Ardua quâ celsas Kyburgi Regia turres
 Explicat, æthereo tecta propinqua polo,
 Nuper anhelanti curisque Hippocratem agentî
 Fortè mihi lumen pressit vtrumque sopor:
 Sparsitque in vinctos vix prima papauera sensus
 Sole ipso medium jam superante diem.
 Cùm noua luciduli species affulsit Ephebi,
 (Asuperis missus quid nisi Ephebus erat?)

Vultus Adonis erat, nitido frons æqua Smaragdo,
Ardebant geminæ præ Phaëthonte genæ;
Visus erat pulchris radiare micantiùs astris.
Et superare tuas, fulue Pyrope, faces.
Qualiscunque fuit, blandi velut aura susurri,
Visus erat tales edere voce sonos.
Macte tuâ virtute Comes, quem clara Kyburgi
Heluetiæ primis, æquat origo, viris.
Vtilis est pietas, & magno turgida quæstu,
Quæque sui immemores non finis esse Deos.
Illa Tibi, illa tuis centuplum exercita fructum,
Illa redundantes grata refundet opes.
Læta tuo generi fulgebunt astra, regentque
Fata tibi agnatam prosperiora domum.
Vanaque ne Morpheï reputes hæc phasmata; magnis
Turgescant titulis hinc Soror, inde Nepos.
Et licet ampla tuo sit laus ac fama Kyburgo,
Habsburgi majus surget ab arce decus.
Pergama Dardanio quæ quondam diruta bello.
Pergama tantorum stirps & origo Ducum,
Auspicijs jam læta nouis melioreque fato
Regiam in Habsburgi sunt habitura basi.
Illam, Hartmanne, petram nec Laryssæus Achilles,
Nec grauis armati machina sternet Equi.
Ipsamet Odrysi quæ fulguris instar ab Hæmo,
Impia Christicolis inferet arma plagis,
Erectura licet sit iniquas Thracia cristas,
Non expugnandam sentiet esse Domum.
Fulcra dabit Domui generosus prima Rodolphus:
Hic basis, hic tanti culminis auctor erit.
Illius auspicijs quondam caput inclita tollet
Austria, perpetuos hinc habitura Duces.
Crescet ô in quantos stirps hæc vnita triumphos!
Quanta erit hinc Regum gloria! quanta Ducum!
Mille Habsburgiacam cingent diademata gentem.
Excedet numerum purpura, gaza fidem,
Dardanius jactatur equus, qui carcere ventris
Effudit tantos, tam locuplete, viros.
Atque tot Heroës, & Achivæ robora pubis;

Quid tamen ille merus, quid nisi fucus erat?
 Nunc ut in Habsburgo reuirescunt ardua Troiæ
 Pergama, Troianus sic reuirescit equus.
 Ille triumphales vtero producet Atridas,
 Et sætu Pyrros prosperiore nouos.
 Partus erit felix, sed partus vbiq̃ Leonum,
 Nescius à primo degenerare gradu.
 Hinc oritura suis, quæ exornent tempora ramis,
 Crescet in Austriaco plurima laurus agro.
 Plurima laurus erit, lauroque inserta virenti;
 Cinget Regales, plurima mitra, comas.
 Tessera stirpis erunt, diademata, sceptræ, coronæ,
 Et fisci stabiles diuitioris opes.
 Gloria stirpis erunt Alberti, Caroli, Othones,
 Maxime cum Natis-AEmiliane tuis:
 Cumq̃ Sigismundis, & VVilhelmi & Leopoldi,
 Vix habituri alios Marte, togas pares:
 Et tot Fernandi, Friderici, totq̃ Philippi;
 Nomina proh quantis annumeranda Viris!
 Carolus hos inter, quantumuis Quintus, habebit
 A totâ primum posteritate gradum:
 Quiq̃ Secundus erit Fernandus nomine; bello,
 Hoste triumphato, Prole, Secundus erit.
 Illorum nomen populis fatale regendis,
 Oceani extremos tendet ad vsq̃ sinus.
 Austria Pannonijs, adiuncta Bohemia Quadis,
 Tuq̃ metallifero Dalmata note solo;
 Stiriaq̃ & sæuis annexa Croatia Sclauis,
 Tecto sagumq̃ amplæ, Marcomanumq̃ plagæ,
 Vtraque Danubij parebit, & vtraque Rheni
 Ripa, dabitq̃ suas Ister & Oepus aquas.
 Et tamen extendens tam vastis brachia terris,
 Non capiet tantum Teutonis ora genus.
 Regia Parthenope, simul & Trinacria Zancle,
 Quidquid & è Siculis prospicit Aetna jugis;
 Cantaber & Calaber, Tartessus & alta Saguntus,
 Subijciat pronas officiosa manus.
 Proferet Hesperiam, sua, trans, insignia, Calpen,
 Quâ sua Marmoricus cærule claudit Atlas,

Vsque

Vsque adeò extremos dominabitur inter Iberos,
Dictura aurifero jura suprema Tago.
Herculeæ nec limes erunt, nec meta, columnæ,
Quæret in Eois vltima Bactra fretis:
Quæret in orbe nouum superatis Gadibus Orbem,
Atque inibi partas vix numerabit opes.
Sceptra per Antacos, per & Afros tollet & Indos,
Per, quæ Aurora suis, regna, colorat equis.
Iura dabit, quacunque suas fert Mexica gazas,
Quâ venit è rubro concha Erycina salo;
Quæque Europæis modò sunt incognita terris,
Coget regna suo plura subesse iugo.
Hactenus aligeri præлага oracula, quorum
Pars bona Lethæas jam penetravit aquas,
Obstupui, fugitque sopor, vatemque requirens,
Conspicor ante oculos nil nisi inane meos.
Quæ tacitâ perplexus ego dum mente reuoluo,
Pensito virtutes dumque, Rodolphe, tuas:
Verè, inquam, superis fulsit mihi visus ab astris
Morpheus, & veri vox fuit ista DE I.
Albus erat certè, nec candidiore putârim
Lumine Dictynnam posse micare nouam.
Hæc Tibi dum, Princeps, meditatis exaro verbis,
Quid nisi diuinam commemorabo manum?
Rex ille astripotens, varijs qui temperat horis
Et terram, & vasti stagna profunda freti;
Qui Regum mitras, qui dirigit orbis habenas,
Sidere qui cælum, qui replet imbre solum:
Qui summas animi, qui dignas Cæsare dotes
Tam forti voluit participare Viro:
Heluetico qui sceptra dedit suprema Rodolpho,
Nec prius ambitum vexit ad Imperium:
Ad placitum firmare potest hæc omnia nutum,
Quo regit humanæ lubrica fata rotæ.
Ille sibi exhibitum milleno munere cultum,
Seruitijque omnem pensat ab axe, vicem.
Nam plura vt taceam, mihi visi oracula Ephebi,
Quæ penè exciderant, hæc quoque verba dabant.
Næ tuus ille Nepos, panis velamine tectum,

Dum coluit tanto nuper honore, DE VM,
 Dum Comes, augustæ, per patria rura Synaxi
 Obuius, in medio flectere genûa luto,
 Ingentiq; fide Numen cæleste professus,
 Cernuus ardentem tollere ad astra preces;
 Insuper & Mystam, Venerabile pignus habentem,
 Insignire suo non dubitauit equo:
 Quamquam bisseus jam transijt annus, ab istâ
 Hauriet æternum relligione lucrum.
 Ergo vel ex isto poterunt exurgere centro,
 Cæsareo clari sceptræ & honore Viri.
 Armiger ipse Iouis, magni si Cæsaris ales,
 Chaonis imbellem gignere nescit auem:
 Magnanimas, nec frena pati, nec vincula gnaras,
 Si constet, Leporem non generare, Leas;
 Quale per hanc Aquilam, per & istum, ô quale Leonem
 Exoriturum Orbi, credimus esse, genus:
 Imperij fasces fore ab istac stirpe regendos,
 Plurima plus certam dant mihi signa fidem.

A. Anno Christi. 1273. Mense Septembri postquam Imperium Rom. XXIII. annis Imperatore fuit destitutum.

B. Historiam hanc obiter hic insinuatam lege apud Guillimanum in Habsburg. l. 6. c. 4. & AEgid. Albertinum.

II.

ARGVMENTVM.

Trium Heluetiæ Pagorum & regionum
 Vranie, Suitiæ, & Vnderwaldiæ Libertatem
 iam ab antiquo partam, atq; à nonnullis Cæsaribus
 stabilitam amantissimus patriæ suæ Rudolphus Habs-
 burgius auctoritate Imperatoriâ confirmat Anno Chri-
 sti, 1291. Imperij XVIII. Idemq; Vdalricum Mo-
 nasterij Einsidlensis Abbatem XVIII. S. R. I. Prin-
 cipem, motu proprio, designat; Eiusq; successores
 uniuersos Collegio Principum aggregandos, gratiosis-
 sime

finè decernit, Anno 1274. Imperij anno primo. De quibus videri potest Franc. Guillim. rerum Helueticar. l. 2. Munsterus l. 3. Annales Eremitani R. P. Christophori Hartmanni in Abbate Vdalrico 11. &c.

RVDOLPHVS COMES AB HABSBURG,
Romanorum Imperator semper
Augustus.

Conditionis Liberæ Viris Vranix, Saitij,
Vndervaldix.

*De ejusdem populi privilegij, ac dignitate
Monasterij Einsidlensis.*

PONITE corde metum. Quam Lydo creditis auro,
Quam Troix gazis, ac Persidis ære priorem,
LIBERA CONDITIO, quætanquam tessera vestræ
Propria telluri, tot fluctus inter & undas.

Cælaris augustâ stabiliri poscit ab aulâ;
Cæsareâ nullam patietur ab aure repulsam.
Augent, non minuunt indulta ultronea Reges.

Martia, & in crebris virtus exercita bellis,
Integritasq; sacro, candorq;e, fauorq;e, laborq;e
Præstitus Imperio, specioso nomine vestros
Si decorauit auos: si fortem imitata Graduum
Pectora, ab occasu super ipsum Hyperionis Ortum
Cognita, ad eximix donanda encomia famæ,
Mundi supremis stimulum tribuere Monarchis:
Heluetici durate Viri: concessa perennem,
Ex parte Augusti, seruabunt jura vigorem.
Verba etenim Regum sunt sacramenta, nec ullos
Principibus consueta fouent diplomata fucos.

Teutoniæ comperta manent illustria trinitum
Prælia Pagorum: quæq;e ipsis gratia magno
Fluxit ab imperio; Nobis, quos cura Tonantis
Ad regni primum iussit considerare clauum.
Secura asseritur: fixasq;e, ratasq;e tenemus,

A quocunq̃ue priùs decretas Cæsare, legesi
 Gratificaturi vestris nunc ergo petitis,
 Vos ultrò eximiam seruili à nomine gentem
 Dicimus: ac partum cum LIBERTATE decorem,
 Authorata inter cimelia vestra probamus.
 Membra sub Ausoniâ, sed non ingrata, coronâ
 Viuite: Cæsareas, quocunq̃ue sub hoste volantes
 (Quod memori exemplo vestros fecisse priores,
 Conscripti perhibent, monumento perpete, fasti.)
 Propugnate Aquilas: vestigia fortia Patrum
 Ingenito prensate gradu: pariliq̃ue deinceps
 Indole Germani præitium defendite sceptri

Gratia nulla perit. Virtus sibi viuida merces,
 Ipsa sibi prætium est: Stygias nec fertur ad umbras,
 Nec moritura cauo Lethes sorbetur hiatu.
 Floret, & obscuræ nusquam subiecta repulsæ,
 Indelibatam seruat post funera famam.

Vos quoq; quos virtus, ac grandis adorea Martis,
 Dudum Pierio dignos statuere cothurno,
 Lubrica Lethææ glacies non occulet vndæ.
 Pyramides Pharias, Rhodiosq̃ue ætate colossos
 Inclita magnanimùm præcellit fama virorum.

Iura igitur Patriæ, virtutibus empta paternis
 Nos firma astruimus. Magni vos cura fouebit
 Imperi, & vt fidos tutabitur vsque clientes.
 Liber erit iudex, patrium quicunque tribunal
 Ambiet: ac vestri, titulo quocunque, coloni
 Sub seruili vllam non dicent iudice causam.

Nec quippe ignaris operæ tam læpè locatæ
 Esse licet Nobis; manet altâ mente repositus
 Heluetiorum animus, flagranteq̃ue Marte probatum
 Crebrius obsequium. Membranis credita viuunt,
 Cæsareæ quæcunque olim sunt facta Coronæ
 Auxilia, & stabiles in sceptrâ Alemanna fauores.
 Cimmerijs nec verò jacent sopita tenebris
 Bella, per Alpinas iterumq̃ue iterumq̃ue cohortes
 Flumineâ bellata manu, decorataq̃ue pulchris
 Laureæ, victori pignus solenne, trophæis.
 Fixa hærent animo trabeati cella Quirini

Mænia, vestrorum quondam virtute parentum
Intrepididis asserta armis, totâque repulsi
Hesperia Mauri: manet, æternumque manebit
Helueticum, cui fama parens tam viuida, nomen.

Sic verò exorfos, quid Nos tam prisca morantur
Tempora? Materies stat ab isto vberima sæclo.
Prælia, Romuleam cum necdum fronte tiam
Sortiti essemus, viderunt plurima vestræ,
A Nobis agitata, plagæ: cinxere petitem
Vndique telorum genera impetuosa Rodolphum,
Alsatæ & Helvetij, Rhæti que ac Rauraci, eodem
Impulsi stimulo (quod vos meministis & ipsi)
Conciuerè suas in viscera nostra sarissas.

Curia Rhætorum, Sanctique-potentia Galli,
Et quæ cornigerum culturâ diuite Rhenum
Nobilitant, Basilea ingens confusaque gazis
Argentina suis, vno in nos tempore structas
In medium duxere acies: fors nostra ferocem,
Omnigenis experta fuit de finibus hostem.
Toggenburgi acres, Lauffenburgæque, simulque
Homburgæ Comites, ac Tauffensteinia nostrum
Arma petiuerunt jugulum: multi que cruentâ
Reguli in Heluetiâ, Bellonæ ardoribus vsti,
Inuidiâ fotum simul excussere calorem.

Creuit in aduersis virtus, & crebrior hostis.
Fortunæ ac nostro dedit incrementa decori.
Propositam nec quippe semel concessit arenam
Perditus, & raros meruit pugnando triumphos,
Laurea belligero cessit repetita Rodolpho. a.

Hæc dum Cæsareus placito sermone character
Commemorat palmasque, refert, quas magnus Olympi,
Quondam Habsburgiacis opifex impertijt armis;
Vnâ etiam fas est vestratem extendere famam.
Agminibus nostris vbi se, pro tempore, vestri
Iunxerunt cunei: belli feruente tumultu,
Non expugnandis hostem inuasere lacertis.
Qualis in Argolicas efferbuit ira phalanges
Hectoris Iliaci, cum vel præ manibus acrem
Stare Neoptoleum, vel Martem accendere sæuos

Audiuit Dolopes: Non illum ferrea Thracum.
 Myrmidonumvè manus, non belli fulmen Achiui
 Terruit AEacides: sed nec clamorosus amatae
 Impetus Andromachæ, certique præambula fati
 Signa, à propositâ poterant auertere pugnâ.
 Irruit in medios, ceu fulminis ala, Pelasgos.
 Sic, vbi vocalis præsentem buccina Martem
 Rettulit, & rauco crepuère Habsburgia cantu
 Classica; præcipites sensère hostilia castra
 Hæstoras Helueticos, quos vel vicina iubebat
 Suitia, vel sumptis Siluania & Vria signis
 Egredi, & armigero ferre adiumenta Rodolpho.
 Sensère, at miserâ demum sensère ruinâ. (tos.
 Habsburgo-Helueticos superari haud posse lacer-
 Aggrediendi omnes (laudanda superbia) primum
 Certatim petiære locum; nec tergo quisquam,
 Pectore sed forti dextrâque innotuit hosti.
 Victrices adeo, quas Nobis sæpe secundi
 Concessère Dij tam fausto fidere palmas.
 Quandoquidem vestræ quoq; promovère cateruæ;
 Ne dubitate Viri, Virtus exercita Reges
 Esse jubet memores. Dona Imperialia vestros
 Ecce manent populos: Libertas aurea tantæ
 Debita virtuti, vestræ stat propria genti.

Ista quidem ternis vdum spectantibus Austrum
 Heluetiæ Pagis, nulli violanda deinceps
 Tradimus, ac nostro firmamus jura Sigillo:

Acta rei series, cum Nos ageremus ad ipsas
 Argoiæ Baias, vitreâ quâ Limagus undâ
 Badenæ accliuem cursim præterluit Urbem. b.

Hæc voto populi Nunc ad confinia vobis
 Atria, Cæsarei fiet reflexio verbi.

Inclitus ille locus, quem Suitia vestra supinis
 Prospicitè cliuis; cui multâ pinifer umbrâ
 Lucus, & obscuræ penetralia inhospita siluæ,
 Nomen ab antiquo dederant: jam verò coruscis
 Conspicius radijs, quanquam vel Thessala Tempe,
 Cultaque Pæstani præ eat violaria Prati,
 Seruat ab umbrosâ memorabile nomen Eremono.

Ille,

Illa, Marianâ celebris reuerentiâ, EREMVS,
 Illa DEO sacrata ædes, domus ista stupendis
 Inclita portentis; cæloque proinde soloque,
 Cælique Aligeris jucunda, soli que colonis:
 Quæ tulit æthereo maiorem à Numine lucem,
 Promeret Aufonio maiorem à Cæsare dotem.
 Nonne etenim Domus hæc (Vos inter viscera dictæ
 Progenitos terræ, luci que loci que peritos
 Alloquimur testes) Nonne hæc est illa supremo
 Aula adamata DEO, quam maximus ille Sacerdos
 Ordine Melchisedech, cæli stillantis oliuð
 Vinctus, inauditâ terrarum ab origine pompâ,
 Tot Superûm famulante globo, summiq; Senatus
 Agmine, & aligeris cinctus, sacrauit Ephebis?
 Illa DEO tam chara domus, nullique secundus
 Sub roseo Titane locus, cui Lucifer ipse
 Nunquam deficiens, verum de Lumine Lumen,
 Deque DEO sacer ipse DEVS, Matrisque Patrisque
 Augendo decòri; terræque hominumque saluti
 Immortalem ultro voluit conferre decorem:
 Congrua nonne etiam famæ monumenta, suoque
 Gratificabundum decori mereatur honorem?
 Terribilem reuera AEdem, nimiumque beatas
 Hospitio cælesti aras; quas liuidus orci
 Rector, & insultans Erebxis curia laruis,
 Inuidiam confessa, fugit: quas ætheris alti
 Auctor, & è pulchro distillans gratia cælo
 Incolit, ac miris per continuata patrat
 Secula prodigijs, totum velut erudit orbem,
 Præ reliquis hanc esse Domum, quâ maximus aulæ
 Arbitræ æthereæ Superûm cimelia, & amplas
 Dispensare velit gazas: Vbi vota precesque
 Supplicis, intentas supremi Numinis aures
 Atque oculos Domini magis experiantur apertos.

Nota Orbi loquimur. Dictorum adducere testes
 Possumus hæc aures, quin & producere nostros
 Possumus ipsi oculos, quàm sit deuotio dicti
 Feruida Cænobij: quàm turba illustret eundem
 Relligiosa locum: quantis (seu Phœbus anhelos

Prouebat altus equos; seu cœli frigida clausum
 Occulat umbrâ diem, croceisdum lutea bigis
 • Ezelij summas necdum Tithonia pinnas
 Attigit, & nulli rupere silentia galli)
 Nouimus, & rerum docet experientia, quantis
 Inde à constructi primò fundamine templi,
 Sacra inibi plebes mercetur sidera votis.
 Ordine dispositas pulchro currente per horas.

Si trahitur gemmâ solidum magnetide ferrum,
 Si sua quemque trahit, genio inclinante, Voluptas:
 Nos quoque (concepto quis succensebit amor?)
 Nos auctoratum Christo Archipræsule fanum,
 Nos facies tam augusta loci, tam mira Sacelli
 Traxit Maiestas. Nos vestræ affinis Eremus
 Allexit Patriæ: Nos illa hominumque Deumque
 Ambrosiam superans, & Hymetti mella Voluptas,
 Numinis alma Parens: quam cum diuina replêset
 Gratia, prodigium prius admirabile mundi,
 Inde triumphantum facta est Regina chororum.
 Et quem non traheret tam prodigiosus Eremi
 Hortus, vbi Elyfias tam suauis germine mulcet
 Aura beata rosas? Vbi regia Nympha venustis
 Lilia fert calathis? Vbi diæ gratia Floræ
 Tam miram Clytien, semperque virentis Acanthi
 Proponens vultum, contritis mentibus omnem
 Explicat, è gremio Iessæ Virginis, Hyblam.

Ampla sit, ac miris Germania nostra sacellis
 Fulgeat: illustres benedictæ Virginis ædes
 Gallia commemoret; septemque immensa Trionum
 Climata, magnificas structurâ qualibet aras
 Orbi proponant: sacro Marialis Eremus
 Cuncta præit pretio. Nec habet Domus ista secundâ,
 Nec tam præsentis alibi est cognoscere Diuos.

Nouimus, hæc Clitie quantos jam attraxerit olim
 Et quàm sublimi generatos stemmate alumnos;
 Seu Burgundionum lubeat de sanguine Regum
 Dicere Bennones: seu quos Alemanna serenos
 Protulit ora Duces, Eberhardosque, nouoque
 Nomine Thietlandos: seu flauî in margine ponti.

Quâ Neptunicolis sua prostant regna Britannis,
 Gregorios thalamis itidem regalibus ortos.
 Illis quot Comites? quot gente domoque Barones?
 Quantaque successit melioris copia stirpis?
 Pastorale pedum, veneranda insignia mitræ,
 Usque ad præsentis hodierni Antistitis annos,
 Non nisi ad exortas generoso semine dextras,
 Non nisi ad illustres posuere habitacula frontes.
 Nobilitas, quam nostra creat Germania, quamque
 Pænè infinitis, & Rhætica & Helueta tellus,
 Educat in Castris, quàm denso examine, opimos
 Indignata focos, istas confugit ad aras!
 Copia quanta Virum, mota isthoc flamine, spretis
 Sæcli lautitijs, aulasque exosa paternas,
 Semita quò sese tandem securior hortos
 Ferret ad Empyreos, tam abstrusam intrauit Eremum!

Præcessorum igitur vestigiâ sponte secuti
 Caesarum vt illustrem studijs regalibus AEdem
 Deuinciremus, firmissima pondera prisca
 Sanximus indultis: mitraque pedoque verendum
 Illic Abbatem, Fratresque, Patresque locumque
 Tot titulus celebrem, nostri veneranda potestas
 Proteget Imperij: feruorque, animusque, manusque
 Virtusque, ac constans popularis cura Rodolphi,
 Numine propitio, dum spiritus hos reget artus.
 Muniet, & fides exinde tuebituralis.

Spiritus Augustos qui quondam traxit Othones,
 Vnâque Henricos, Conrados, Lothariosque, d.
 Cum reliquis, quos prima loci primordia largos
 Dicunt Patronos; stimulo Nos prorsus eodem
 Excitat, & titulis animum majoribus addit.
 Inde rei pretium, regnique Alemanniæ honorem
 Esse rati, magnâ si effulgeat ille cateruâ
 Principum, in Imperij quem forsque, DEVsq; supremo
 Constituît solio: Nos hujus & AEdis & Aræ
 Permoti omnigenâ, quæ peruolat æthera, famâ,
 Cænobiarcham ipsum, qui nunc florentis Eremitæ
 Temperat oblatos, pulchro moderamine, fascis,
 Iussimus ad solitam noua nomina ferre tiaram.

Iussimus VLRICVM genuino Principum in albo
 Ferre gradum; dicique sacro, stabilemque manere
 PRINCIPEM in Imperio. Generosus Præfulis ortus,
 Rara loci facies, lux prodigiosa Sacelli,
 Fratrum illustre genus; MEINRADO Martyre clarus,
 Ac dio toties perfusus lumine lucus.
 Hosce sibi titulos, pridem hunc meruere decorem
 Religiosarum clarissima nempe Domorum,
 Teutonicas Regina inter quæ præminet ædes.
 Ut scintilliferi radiantes inter Olympi
 Fulgida Luna faces; nostro prædigna videtur
 Cálculo, & augustæ dignissima creditur Aula,
 Cui sublimatus det jurâ perennia PRINCEPS.

Olli propterea Regalia Principe digna
 Ultro largiti, quascunque prioribus annis
 Libera munificum fundavit dextera Regum
 Iussimus esse ratas, placito diplomate, dotes.
 Nec personalis morituraque Principe primo
 Gratia, in æternos sed erit durabilis annos.
 Stabit Cæsareum, nulli reuocabile, verbum.
 Perpetuò posthæc Abbas, dicetur, Eremitæ,
 Princeps Imperij: cui tota proinde corona
 Cœnobiij, plebesque istas dispersa per oras,
 Insignem hunc titulum titulis supperaddet auitis.

Atque hæc Cæsareo sic auctorata sigillo
 Symbola, Germanas jam diuulgata per oras,
 Visa fuere etiam vestram concernere gentem.
 Principis VLRICI si Vos reuerentia fidos
 Cœnobio, membrisque suis cognovit amicos
 (Mutua nempe sibi luevit Vicinia talenti
 Persuadere fidem) non Vos solius Eremitæ
 Mandritæque fauor, non sola reciproci amoris
 Argumenta manent: sed continuanda RODOLPHI
 Gratia, cum toto, quod nunc moderatur & auget,
 Teutoniarum regno, vestris, fidissima, terris,
 Perget in exhaustos Charitum diffundere riuos.

A. XIV. cruentis prælijs de hostibus triumphauit Rudolphus non
 immerito post dict⁹, IMPERATOR VICTORIOSVS Ioan. Iacob.
 Graffer. B. De his Guillim, l. 2. c, 15. Simlerus l. 1.
 C. De

G. De Sacelli huius consecratione. Vide Christ. Hartmanni Annales, in Eberhardo Abbate I. D. citatus locis compluribus.

III.

ARGUMENTVM.

ALBERTVS I. Habsburgo-Austriacus, Rudolphi F. Rom. Imperator, multorum in Heluetia Comitatum, locorumq; Dominus, cum de Principatu per eandem Heluetiam constituendo laboraret, Tres verò Ciuitates Vraniam, Suintiam, ac Subsluaniam, id temporis iam Liberas, & à solo Imperio dependentes, sibi contrarias sentiret; Legatione ad easdem factâ persuadere conatus est, vt Domui Austriacæ sese vltro submitterent, eiusq; tutelam, abdicatedo Imperio, acceptarent, optimo loco sub Principibus Austriacis staturæ. Responsio erat negatiua, cuius tenorem presenti Epistolâ Gualterus Fürstius, inter primarios Libertatis Helueticæ vindices Trium Ciuitatum verbis exponit. Guillimann. Rerum Heluet. l. 2. &c.

GVALTERVS FÜRSTIVS, Vraniensis.
LIBERIS BARONIBVS A LIECHTENBERG,
ET OCHSENSTEIN, Maiestatis Cæs.
sareæ Legatis.

De antiquissima Trium Ciuitatum Libertate.

SI licet, Helueticæ telâ rudiore Mineruæ,
Magnatum augustos sollicitare lares,
Ibit ad illustres etiam mea charta Barones,
Mæoniâ quanquam non sit amicta stolâ:
Ibit, & vt placido voluatur Epistola vultu,
Quod sperare iubet stirps generosa, petet.

Suintia bellipotens, lituo Siluania gaudens,
 Et jaculo in medijs Vria læta jugis,
 Et populi quidcunque capit Siluania, quicquid
 Vria telluris, Suintia gentis habet;
 Multiplicem cum pace iubent offerre salutem,
 Quicquid & ista suas plebs habet inter opes.
 Nuper ab augustâ Romani Cæsaris aulâ,
 Cum foret in nostras missus uterque plagas;
 Vnanimem lætata tulit vicinia plausum,
 Principis electos digna locare viros.
 Grata fuit nostris Legatio tanta colonis,
 Pacisque omnimodam fecit vtrunque fidem.
 Grator at quantò nostras venisset ad aures,
 Tentasset patrium nō mutilare statum!
 Turpe pecus mutilum, turpis discordia rerum:
 Turpius, indignum sponte subire jugum.
 Par generosorum, Vos ergo, illustre Baronum,
 Lumina Teutonici nobiliora Soli,
 Vos perarata meâ, concernit, epistola dextrâ,
 Publica pro patrijs fert tamen ora focis.
 Hæc populi responsa dabit, summamque petitæ
 Expediet calamo non trepitante, rei.
 Quis Patriæ ritus, quæ Res sit publica nobis,
 Quâque sit Helueticus conditione Status,
 Credimus emeritos non ignorare Barones,
 Vòluunt fidereos qui quoque mente polos.
 Inclitus *Albertus*, cui nunc Germania pronas,
 Rite triumphato, subiicit, hoste, manus:
 Qui populos, qui jura sacri, fascesque gubernat
 Imperij, plenas vix satur inter opes:
 Tela per & flammæ nos experietur amicos,
 Fida simul belli pectora, fida domi:
 Fida sed Imperio: capit Induperator honorem,
 Nil præcisa, in nos, Austria juris habet.
 Austria Pannonici tellus uberrima regni,
 Et gaudens flauâ Sueuia culta comâ:
 Ipsaque vicinis tellus habitata Tribocis,
 Atque in Teutonico natio crebra solo,
 Principibus subsint, dent annua pensa Dynastis:

Ista suos Comites nutriat, illa Duces:
 Nostra per & colles, distinctaque terra per undas,
 Nec terræ Comites, nec fouet ulla Duces:
 Stamus ab Imperio, nec conditione minori,
 Quàm reliqua Imperij libera membra, sumus:
 Libera membra sumus, solumq; agnoscimus illum,
 Per septem geminos, quem legit utna, Viros.
 Mancipij exosum Siluania & Vria nescit,
 Nesciet externum Suitia ferre, jugum.
 Libera conditio, nulli subiecta Toparchæ,
 Patriam ab innumeris nobilitauit Anis.
 Hæc populi gaza est, hæc fuluo gravior auro,
 Hæc patriæ cunctis anteferenda bonis.
 Illius intuitu per tela, per arma, per hostes,
 Per sola, per sæui dura pericla sali,
 Per juga, per celsas confertim excurrimus Alpes,
 Irruimusque feros, absque pauore, rogos.
 Hæc populo hanc Patriam nulli facit esse secundam,
 Nec poterant ipsi plura dedisse Dij.
 Dispare Sorte sumus. Terrarum alat altera gemmas,
 Altera purpureo fragret onusta croco.
 Altera Palladiâ cultorem ditet Oliuâ,
 Proferat illa suo cara metalla sinu.
 Triticeas inarata alibi dent jugera messes,
 Ac bis maturas tollat arista comas.
 Prata Therapnæus fecundet, & arua Galesus,
 Tingat Achæmenios melle, Choaspis agros.
 Lesbia turgescat decumanis Vineæ botris,
 Vuaque Briseos impleat vna cadus.
 Dispare sorte sumus: contenti viuimus illâ,
 Quam Superi nobis attribuere plagâ.
 Hæc luxu ut careat, tamen hanc à Numine sortem,
 Iugiter ut dici Libera possit, habet.
 Certè ubi Libertas patrias stat salua per aras,
 Deliciarum omnem fungitur vna vicem.
 Libertate igitur cunctis potiore metallis
 Exuere, immensis est spoliare bonis.
 Hæc facit, ut vestris assensum reddere votis,
 Parere arbitrijs, Natio nostra neget.

Hæc declaratæ prima argumenta repulsæ,
Parcat Majestas Cæsariana, dedit.
Induperatorem (cui cætera præter, opimæ
Austriacâ parent sub ditione plagæ)
A populo nostro Legatio vestra poposcit,
Vellet ut ipse suum, sponte vocare, Ducem,
Proque clientelâ Romani Cæsaris, omnem
Austriaco posthac Principi habere fidem.
Præ namque Attalico, Dux eminent iste, tributo,
Ipsius immensas arca flagellat opes.
Ille inter Proceres longè celeberrimus omnes,
Inter & illustres gloria prima Duces,
Principibus, quâ dote animi, quâ robore sceptri,
Quâ genere & culti nobilitate soli,
Principibus tantum Dux præualet iste coæuis,
Noctiuagæ quantum Lampas Eoa rotæ.
Inde, quod asseritis, plebem defendere, & acres
Arcere à patriâ scit regione Lupos.
Nec Phalaris, sed tutor erit; juvenesque senesque
Proteget auxilio, non premet ipse jugo,
Austriacâ non stare solet Busris in aulâ,
Sanguine nil isto mitius orbis habet.
Scinditur Imperium tragicâ persæpe ruinâ,
Stante inter varios ambitione procos.
Sequana, qui Francos; Bætis, qui lambit Iberos,
Et qui Teutonicos, Albis & Ister, agros;
Cæsaream, de more, solent ambire coronam,
Instar & expositæ fluctuat ipsa pilæ.
Inde sitibundus sæuitque furitque Gradivus,
Cæsar in extremâ dum latet Vtopiâ.
Interregna quidem sæcli docuere prioris,
Quis sit in Imperio sic titubante status.
Eius enim membris quis ferre queatue petatue
Auxiliatricem, sede vacante, manum?
Austria Principibus semper prouisa benignis,
Austria magnanimos sueta fouere Duces,
Ut sibi commissos tueatur ab hoste clientes,
Semper habet vires, semper habebit opes.
Quanta Ducum ditio, quàm larga potentia stirpis,
Quamq;

Quamq; sit Austriaci sarcina blanda jugi,
 Nôsse potest, quisquis Germana per oppida, quisquis
 Teutona solertem per, tulit, arua pedem.
 Horrea formicæ quòd si locupletia tantum,
 Candida si tantum recta, columba petit:
 Quid vetet ad tantos etiam aspirare patronos?
 Quid tam magnificos sponte subire lares?
 Ista quidem thesûs est, hæc vestræ summa dietæ,
 Verborum arguto, mellificata fauo.
 Gratia sit verbis. Repetendæ hîc verò repullæ
 Causa sub est, Fidei non violanda fides.
 Absit vt Helueticam (grauior nî causa supersit)
 Mutet Vertumni quælibet aura, rotam,
 Absit, ut Augustus queat unquam dicere Nobis;
 Quando fidem astruitis, non nisi verba datis.
 Si minùs illustres, si Codri è stirpe Nepotes,
 Scommata ne memorem deteriora, sumus:
 Ore tamen nullum tegimus fallace Sinonem,
 Nec Græcâ infidos vendimus arte dolos.
 Cæsarîs augustas, atauorum ætate, sub alas
 Contulit hoc nostrum, seque suosque, solum.
 Tutelæ ejusdem tam longo à tempore pactam,
 Truncabit ratio non nisi iusta, fidem.
 Tollitis Imperium? confestim tollitis omnem,
 Cui parere velit Natio nostra, Ducem.
 Austriacam candore animi, virtuteque belli,
 Præ reliquis claram, nouimus esse Domum:
 Hanc in Romano veneramur Cæsare, eidem
 Quicquid auct titulo conueniente, damus.
 Nos habet ipsa suos, ut semper habebat, amicos;
 Quicquid enim juris possidet ipsa, damus.
 Si redditus ullos, si quos Collegia census,
 Debita si allegant, qualiacunque, damus.
 Vt verò Imperij fidis patiamur ab alis
 Auelli populum, patria jura vetant.
 Vt sub perpetui regionem hanc nomine feudi
 Austria possideat, patria jura vetant.
 Vt libertatem virtute ac sanguine partam
 Occulat Eclipsis, patria jura vetant.

A reliquis jam facta licet sit sponsio terris,
 Sponsio per nostras non erit ulla plagas.
 Præteritos maturo animo si voluitis annos,
 Quæ petimus, priscis consona rebus erunt.
 Teutonicæ quis, quæso, tulit diadema coronæ,
 Qui Nos Imperij libera membra neget?
 Ille Palestinis celeberrimus FRIDERICVS ab armis,
 Celsa frequentato vectus ad astra sagæ:
 Qui Solymorum Vrbi, vasis qui jura Sicænis,
 Immensâ rerum prosperitate, dedit:
 Fortè Fauentinam cum milite cingeret Urbem,
 Ac procul Vranijs castra locaret agris:
 Quam pulchro nostram laudat diplomate gentem?
 Euehit Helueticam quâ gravitate fidem?
 Vriam, & annexas ulnis regalibus oras
 Suscipit, & nullam defore spondet opem.
 Affore constantem Rex astruit ipse fauorem,
 Sompiat externum littera nulla jugum.
 LIBERAE adhuc homines nos CONDITIONIS haberi,
 Præsuræque omnem, mandat, abesse notam:
 Utque sub Imperij supremis jugiter alis
 Libera gens maneat, regia bulla jubet.
 RVDOLPHVM hic lubeat Friderico jungere, dignum
 Quem canat Ascreâ Castalis ipsa tubâ.
 Flos ille Helueticæ, decor ille ac gloria terræ,
 Imperij splendor, gentis & orbis amor,
 Cui Pompeianam victoria plurima laurum
 Debuit, & magnos vexit adusque Deos:
 Ille Quirinales meritis captare triumphos,
 Haud alio nostrum nuncupat ore Statum.
 LIBERA CONDITIO, quam nemo exterminet, inquit,
 Publica tam fortis tessera gentis, erit.
 Sic Pater Alberti, qui, tantum habuisse Parentem,
 Iure potest primis annumerare bonis.
 Quæritis, unde suum Libertas tanta fauorem,
 Aut ubi tam firmam nata sit ipsa basin?
 Præstita in aduersis, belli que exercita virtus,
 Et bene propitij fulcra dedere Dij.
 Nècèdam placidas exemplis pluribus aures,

Historiæ hîc omnem res aget una vicem.
 Gens inimica DEO, totumque inuisa per orbem,
 E Saracenorum perfida, peste, lues,
 Seculo ab hinc quinto, cum densæ grandinis instar,
 Italæ feralem ferret in arua pedem:
 Iamque alias, rursusque alias grassata per urbes,
 Fædè etiam Latios depopularet agros:
 Ausa fuit, Siculis jam tollens cornua prædis,
 Et nimium Hesperij's facta superba bonis.
 Ausa fuit dominam Mauorte laceßere Romam,
 Bellonâ socias anteferente faces.
 Ausonij tremere ergo viri, titubare Quirites,
 Et *prope* Romæ nulla sat esse suæ.
 Namque licet totum de septem montibus orbem
 Conspiceret, tantis prodigiola jugis:
 Ipsa tamen quassam septem de montibus urbem
 Protegere, ac tuto nesciit esse loco:
 Condita magnifico majestas Aelia cultu,
 Sub Vaticanis crebrior Ara tholis;
 Alta super Parias laquearia structa columnas,
 Ac multo insignes marmore & arte lares,
 Impia barbaricum dum effudit turba furorem,
 Vulcani rapidis esca fuere focis.
 Quicquid erat ruri, vel quicquid in urbe decorum,
 Vel fera præda hosti, vel fera flamma fuit.
 Antè ubi certamen Liberque Ceresque gerebant,
 Area tunc Martis, Terra Laboris, erat.
 Temporis interea, quod nos docuere parentes,
 Hæc quoque terra suam ferre rogatur opem.
 Illa suas ex templò acies, illa excitat entes,
 Illa, intermissâ, fertur in arma, morâ.
 Suij, & Vranij, Siluanique, Haselijque,
 Lecta manus juvenum, turba animosa virum,
 Emensi aërias, non lentis passibus, Alpes,
 Saluere Ausoniam læti alacresque jubent.
 Hanc duce Pusterlâ, turmasque acuate Guidone,
 Per juga, per celeres ut terigere vias;
 Impauido hostilem quærentes pectore facem,
 Illius extremam præstò habuere manum:

Et nunc, O Socij, nunc Martia promite corda,
 Nunc in sacrilegos fortiùs ite viros:
 Mittite tela citi, validas vibrare machæras,
 Quæ superest, omnem præcipitate moram,
 Flagitij sentina æquas dabit improba pœnas,
 Vos modò, vos alacres vertite ad arma manus.
 Cernitis, ut vastâ nequeant properare rapinâ?
 Ut calcitrantes præda fatiget equos?
 Barbaricam torquere hastis, arcete sarissis.
 Exosam terris sideribusque, luem.
 Hos animorum ignes simul ac generosa secuta est
 Dexterâ, terribilem fecit in hoste necem.
 Capere ingentem Mahometica castra ruinam,
 Heluetio iratas iniiciente manus.
 Et vitam & spoliū perdit Saracenus opimum,
 Nec compos prædæ prædo fit ipse suæ.
 Namque sibi viuos à tergo instare leones,
 Aut terrâ genitos, credit, adesse fabros,
 Cedit, & abjectis tandem sibi consulit armis,
 Mercurijque agiles imbuit arte pedes.
 Ostia, Parthenope, caput Orbis Roma, Tarentum,
 Oppidaque Hesperij nobiliora soli,
 Eijci ab hospitio Libycos videre colonos,
 Et noua festinâ quærere tecta fugâ.
 Italiæ sic parta salus. Honor inde, decusque
 Prædaque nostrates plurima mansit auos.
 Sed Vaticanam, Legio fortissima, sedem
 Hæredem parti fecit, ab asse, boni.
 Reddidit attonitos virtus tam rara Quirites,
 Gratia nec tantis defuit æqua Viris.
 Cæsar & Antistes Romanæ maximus Urbis.
 (Par, cui supremus fertur in orbe gradus)
 Continuò dignos tantâ virtute fauores,
 Curiam, & eximij libera jura fori,
 Largiter indulgent. Romani insignia regni
 Sub LVDOVICO tunc viguere PRO.
 Infula GREGORIVM redimibat mystica Quartum,
 Pontificum sacras quæ regit una comas.
 Papa quidem in Labaris præclara insignia, nostros,
Pro

Pro tanto obsequio, jussit habere Patres:
 Dixit & oppressæ TVTORES esse Sionis,
 Nomine perpetuis conueniente cedris. d.
 Romulidûm Cæsar Nos Libertate perenni
 Cum totâ voluit posteritate, frui. e.
 Ingenui jure ergo petunt stabilire Nepotes,
 Quod tribuit charis candor & ardor Auis.
 Hæc licet Augustum non ignorare putemus
 (Ecquid enim tanti nesciat aula Viri?)
 Vilum est Helæticâ tamen hîc renouare Camænâ,
 Vt nostro patrias suppleat ore vices,
 Summa est, quam petimus, Verbis contenta duobus,
 Summaque sat verbis dicta duobus erit,
 Poscimus, Albertus nostras tueatur ut oras,
 Quâ nuper tuitus fronte RODOLPHVS erat.
 Vuat, & omnigeno sic victor ab hoste triumphet
 Cæsar, ut à Nobis nulla trophæa ferat.

A. Actum Faventia Anno 1240. Guillim. l. 2. B. Vt videre est in diplomate dato, in Baden, Anno 1291. Idem citatus. C. Acta hæc circa annum Christi 828. ut notat Io. Iacob. Grasserus in libro Heroum Heluetic. fol. 32. Iosias Simlerus fol. 11. & seqq. Apud Guillimann. est error Typographi in annis. D. E. Simler. citatus, & Guillim. l. 3. c. 1. fol. 320. Protectores & Defensores Ecclesiæ.

IV.

ARGVMENTVM.

TRibus Pagis ab Imperij tutelâ ad Ducum Austriæ dominium transire renuentibus, Albertus indignans Præfectos destinat, Eos modò non quatenus Austriæ Dux, sed quâ Rom. Imperator triumphaturus. Vranij quidem ac Suitenses Gæslerum nacti sunt; Peregrinum à Landenberg Silvani, Viros dignitate equestri, familiâq; insignes. Eorum metamorphosin & insolentiam hominibus Libe-

ris inuisam detestatur hac Epistolâ VVernerus à Stauffackh, alter libertatis vindicandæ Triumuir. Pro cuius recuperatione propinquos allicit, inq; Tyrannidis excisionem adminicula neutiquam defutura promittit. Guillimannus l. 2. c. 16. &c.

VVERNERVS à STAVFFACKH Suitensis,
VVERNERO BARONI AB ATTINGHAVSEN,
Vranix Landtammano,

De Præfectorum Imperialium inurbanitate.

Libertatis amor, Patriæque excisa Tyrannis,
Magnanimâ quondam celebres virtute Quirites
Si Capitolini decorauit honore triumphî:
Si sua Miltiadem comitata est gloria, claras
Indole Cecropiâ quodd sit tutatus Athenas:
Quid, Generose Baro, quid tantâ ambage moramur
Gratificaturâ Patriæ succurrere dextrâ?
Illa grauem perpeffa luem, Chirone perito
Indiget, atque omnem Podalirij anhelat in artem.
Arida dudum ipsi miseros depascitur artus
Febris & insueto labefactat viscera rabo.
Maesti animis, unâ quid propugnare labantem
Differrimus Patriam? miserandæ incendia flammæ
Confertim in primâ cur suffocare fauillâ
Vsq; adeo ambigimus? Si me fidentiùs audis,
Si VVeneri aliquem sunt sensa habitura valorem.
Præcipitanda mora est, ignaua que febris, & omnis
E medio tollenda lues; quærenda Galeni
Dextera, & indigno minuenda arteria morbo,
Centaurea quidem nos Thessala deficit, atqui
Centaurea istam quoque leniet Helueta pestem,
Maeste animo, cordate heros: Te cura leuandæ
Si qua trahit patriæ; quæ Stauffackherus amicis
Versat consilijs, spectato pondere rerum,
Africo, & agnatis noli committere Cauris.
Propositi ergo breuem si vis cognoscere summam.

Quan-

Quaquam infacundâ melior mihi dextera linguâ,
Eloquar, & fido sinceræ mentis Achatî,
Suitenſis populi ſuſpecta grauamina pandam.

Cæſareas Aquilas, & magni ſceptra Monarchæ,
Legitimum quondam patriæ telluris aſylum,
Abſit ut inſulſâ ſtudeam conuellere linguâ.
Floreat Auguſtus, ſacriq̃ue potentia regni
Boſphoron, & Scythicum victrix tranſcendat Araxem.
Ille quidem (Auſtriacas dum nos renuiſſe ſecures.
Nuper, & vnanimis pro libertate tribules
Vidit ab Auſoniâ velli non poſſe Coronâ)
Anceps conſilij, dum ſpemq̃ue animumq̃ue Ducatu
Perdit in Heluetico; tribus hoc in climate Pagis,
Cæſareos (vindiſtâ animi gliſcente) Tribunos
Deſtinat; ac ſparſos per rura, per arua colonos
Primus inaſſuetis, turbatq̃ue premitq̃ue Tyrannis.
Ecquis enim talem titulo meliore farinam
Heluetus indigitet? Fuerit mens Principis æqua;
Æqua parens certè prolem generauit iniquam.
Hoc Patriæ ſolenne malum eſt; hæc quercera febris
Occupat Heluetios: morbo languemus ab iſto
Perditi in hanc vnâ mea feruet Epiſtola peſtem.

Trina quidem tellus, ſic rerum conſcia teſtor
Sidera, Cæſaræ ne Majæſtatis ab vllò
Irritetur honos, in patria rura Dynaſtas
Principio ingreſſos, pronis exceperat ulnis
Obſequio tantos venerata decente Tribunos.
At dum infanda diu, dum indigna ac digna perinde
Perpeſſi fuimus, colubrinis Diptadas ipſo
Fouimus in gremio. Prima indulgentia laxos
Parturijt frenos: proluxior vſus abuſum
Condidit: enormem tolerata licentia faſtum,
Faſtus contemptum Proieſtâ hinc viliùs algâ,
Vix digiti crepitu, vel amico nomine dignum
Cenſent Suiſiadem: tanquam ſi treſſis agaſo,
Si calo Arcadicus, funguſuè, aut turpiter emptum
Sit fale mancipium. Longi quæcunque ſit anni
Conditio: ſeu ſigna Nepæ, ſeu ſidera Capri,
Seu jubar Erigones, ſeu Cancri fulgeat aſtrum;

Felle, ac Sardois Præfectus amarior herbis,
 Fœnum habet in cornu, Taurinis cuncta laceffens,
 Incendensque oculis. Proh, quanta ferocia frontem
 Inquinat! in toruo quàm dira stat excetra vultu!
 Et tamen hæc inter, lubeat si vera fateri,
 Dat veniam coruis, vexat censura columbas.
 Lex est in manibus: sola est violentia iudex.
 Quando, sub absentis prætextu Cæsaris, ulla
 Conduntur leges, Torquati Manlij iniquum
 Itur in Imperium. Clausa est, & dormit honestis
 Curia pauperibus. Pro libertate, tributum
 Surgit origo noui. Censoria virgula nostros,
 Plusquàm sæuities plectit Rhadamanthica, mores,
 Secula Saturni dicas, ubi vindice nullo
 Omnia, Præfectis tellus inarata, ministrat.
 Secula Saturni terimus, sed ferrea quando
 Falce suâ cogit sub iniquas omnia leges.
 Ille olim ut sobolem, sic nostro tempore plebem,
 Effusus ad libitum dum congerit omnia, glutit.
 Articulo hoc vno leges profitentur Amici,
 Cælarei Satrapæ, Sibi quòd communia dicant.
 Credita quæ nobis sunt propria, ouesque, bouesque,
 Et pecora Heluetici, nullo discrimine, campi,
 Si quis, vt in populo, violentæ obsistere dextræ,
 Contraque imperium præruptis hîscere verbis
 Audeat; ille suum per fasque nefasque piâclum
 Aut luit effossis oculis, aut ferre misellus
 Cogitur in tetrâ pædorem ac vinclâ catastâ.
 Vt verbo referam, Ius summum injuria summa est.

Offendit sanos pridem hæc insania ciues,
 Teque adeò, ut vocem non rarò emiseric istam,
 Maior ab infestis petulantia, visque nefasque,
 Surgit Præsidibus, grauior violentia plebem
 Opprimit, ingenui quàm sint tolerando coloni.
 Nuper fortè meas cum coniecisset in ædes
 Lumina Gæsterus, caperans liuente proteruum
 Nube supercilium, Quis, Stauffackhere, quis, inquit:
 Hæc tam magnificis spectata palatia tectis
 AEdificare iubet? Cui hæc penetralia tantis

Ardua structuris ? Ego cautior ore, cuique
E tetrico jam iniecta fuit responsio vultu;
Cæsaris Augusti tota hæc structura, tuoque
Seruiet arbitrio: quanquam, si scire laboras,
Non nisi fulta meo surgit mihi fabrica fundo,
Vos Domini, solus nos rerum enutriat usus.
Ille; Penes nostrum stabit res vestra deinceps
Imperium. Tuguri congestum cespite culmen
Vos decet; ad nostrum spectant hæc atria censum.
Rustica nobilitas, & paupere nuper ab Hylo
Edita progenies, plebeiam fauce polentam
Glutiat, atque casis viuat contenta salignis.
Suitiacum submissa tegant gurgustia catum.
Tu caue, nequa meo fiat res absona verbo.

Audisti pestem? Tu, si tangere paterni
Perditione soli; curabis idonea morbo
Pharmaca, & inuiso cuneum superaddere nodo.
Etsi Pæonias mihi nusquam Epidaurius herbas
Suggerat, ista tamen sapit hîc panacea; Priusquam
Dira per incautum serpant contagia vulgus,
Morbi primæuam dextrâ compescere culpam.
Si lex in manibus, Si ius injuria; nostris
Sit quoque ius manibus. Si res in cardine, cedat
Ex animo constante metus: Mens prodiga vitæ,
Nata tamen Patriæ, jamdudum inuadere magnum
Eluctatur opus, fortesque ardescit in ausus,
Nec patitur requiem: suprema pericula semper
Dant veniam culpæ: tamen hîc si juris auiti
Funditus euersum Patriotæ inquirimus usum,
De reprobâ nos ecquis amet traducere culpâ?
In scelus, audendum scelus est, in grandia Virtus:
Illam exercitijs, illam sudore parandam
Exposuere Dij: Nam quid submersa profundis
Proderit in tenebris? Plus inter amara relucet,
Deserit ignauos, fortes amat ipsa Camillos.
Vt tua verba loquar, Quod plus intenditur æquo,
Rumpitur, & rarum violentia durat in æuum.
Vt ne ergo innocuus rumpatur ubique colonus,
Ilia funestis rumpantur iniqua Tyrannis.

Hic

Hic ego (fabor enim) ne quid sine Numine Diuum,
 Ne sine consilio fieret: solerter agendis
 Propositi rebus, vicinâ è gente fideles
 Consilio iunxi Socios: ut nempe grauatâ
 E Patriæ Pagis saltem alter, & alter, & alter,
 In, sua, conceptam, ferrent suffragia, causam.
 Hic equidem primum GVALTERO FÜRSTIO honorem
 Derulerim; quem mente grauem, quem Pallade dignum
 Repperi utrâque virum. Certè hic ad maxima natus,
 Plurima cui rerum comes experientia, nostris
 Congruæ consilijs, quanto olim encomia vestræ
 Suggestet Vranix! Concedimus inde secundas
 ARNOLO ex MELCHTALL. Hic Vndervaldius ortu,
 Fortunâ locuples, Aiace pectore spirans,
 Improba Siluani fugiens aconita Tyranni,
 Cessit in Vranix securas sponte latebras.
 His ego me Socijs in conjurata sacraui
 Fœdera, ut unanimi decretum pectore Verbum
 Staret in ore Trium. Numero DEVS impare gaudet:
 Scire cupis Verbum? Superis in vota vocatis,
 Vicinam patriæ miserati quisque ruinam,
 Iurisjurandi Sacramentique supremam
 Edidimus formam, Lethixas malle sub umbras
 Quemlibet, inque feram descendere mortis arenam,
 Quam fastiditos ruriq; domique Seueros
 Vsq; adeò, ac tantas populi perferre querelas.
 Exuet agnatam vel nostra hæc Vnio pellem.
 Induet antiquam vel Patria libertatem.

Ruttismatta quidem placita hæc primaria ternis
 Consultata viris, ac iuramenta supremo
 Vidit facta DEO, cum noctem Libra diei
 Redderet æqualem, solitisque argentea bigis
 Delia, jam nono renouâset cornua motu.

Sic ego, sic Socij jurato fœdere pactam
 Condidimus legem. Quæris, quid tantula turba,
 Dexterâ quidue trium sit profectura Virorum?
 Dicta lubens repeto: Tribus his aut lurida filum,
 Aut, quod anhelamus, truculentæ Parca Chimæræ
 Disrumper jugulum. Magnis sit plena periculis

Alca;

Alea; majorem dant magna pericula famam.
Nonnè Viros aduersa probat, perque aspera duro
Niritur ad laudem Virtus interrita, cliuo?
Pessimus in dubijs augur, Timor; arguit ille
Degeneres à stirpe animos, expertisque vigoris
Nec poterit patriam, nec rem fulcire labantem.
Aurea Theſſalicus nunquam aſportâſſet laſon
Vellera, ſi pauidos imitatus pectore ceruos,
Quodlibet ad folium venti ſpiramine tortum,
Et motæ ad lunam trepidâſſet arundinis umbram.
Illum per Siculas ducentem carbafa Scyllas,
Nec Tauri æripedes, Vulcanum perpete flammâ
Naribus efflantes; nec cuſtos arboris auræ,
Et linguâ triplici, criſtâque ac dentibus uncis
Horridus ille Draco; nec mille pericula rerum
Terrere à cœptis potuere ingentibus: illum
Aurea ad extremos duxerunt præmia Colchos (tum

Nos quoq; quin trahimur? quin fortia facta Paren-
Proſequimur? ſtimulos jam vel Phryxea miniſtret
Fabula. Inauratâ ſi vellus nobile maſſâ
Intrepidum, per cuncta feri discrimina Ponti,
Impulit heroem: quid pectora noſtra moratur
Aurea LIBERTAS? Quid florem animoſq; iuuentæ
Perdimus Helueticæ? Quid tanti nominis hæres
Uſque adeo ſtertit patrijs inglorius aruis?

Hæc ubi maturâ conſcriptus mente Senatus
Penſat, & heroos Patrum reminiſcitur actus:
Quiſque ſuum ſtimulare animum, famâque perenni
Moliri dignos cœpit propenſior auſus.

Inde inter reliquas fuit hæc accerrima noſtri
Formula concilij. Si portentofa Cyclopum
Copia, Sicanio quæ ferrum exercet in antro;
Si cum terrifico, ferus ipſe, Mimante, Typhæus
Sufpenſum Helueticâ cum LIBERTATE trophæum,
Cæli adamantæ, fixiſſet in axe, catenâ:

Nos poſito de corde metu, Nos præpete niſu,
Nos adamantæam, cum Libertate, catenam
Eripere; ac vinclis, facto ſimul impete, ruptis
Detrahære ex ipſo non cunctaremur Olympo.

Inuia

Inuia nulla via est virtuti: audacia vires
 Suggestet: audentes Deus & fortuna fouebunt.
 Illa expugnandas nos vltro animabit in arces,
 Consiliumque dabit, quānam ratione leuandus
 Sit Patriæ populus? Virtusne, astusue, dolusue,
 An Libitina furens sit propulsura molestum,
 Quo premitur gens nostra, jugum. Nec verò rebellē
 Cæsaris hinc poterit Majestas dicere gentem.
 Pars sumus Imperij, sub nullā Principis hastā
 Venum vnquam expositi; nullā vel lege Tyrannis,
 Vel jure obstricti. Patrijs qui pellit ab oris
 Præfectos, patrio depellit rure Tyrannos.
 Induperatori, quem libera terra Patronum
 Hactenus agnouit, quis nostra grauamina pandit?
 Pandimus antè quidem, sed libro Supplici tetrum
 Lauimus Aethiopem: thesis hæc valet vnica, Longas
 Cæsaris esse manus. In nostras ergo querelas.
 Outinam longas habuisset Cæsar & aures. b.
 Maturandam opusest: rebus pudor omnis ab arctis
 Exulat, imbellem nec habent extrema pudorem.
 Nullum, animose Baro, nullum statuere trophæum,
 Nec statuent timidi. Paritur pax aurea bello:
 Si reddi precibus, si flexo poplite nescit
 Pristina conditio, non inquirenda sit armis?
 Vix unquam obsequijs solet indurata moueri
 Improbitas; cælumque suo seruire Tonanti,
 Non nisi magnorum potuit post bella Gigantum.
 Alea jactanda est, quæcunque erit illa, parati
 Non deerunt animi. Thrasybulos atque Philenos
 Experiēre nouos. Rediuiui ad classica nostra
 Profilient Decij, quos nunc horrorque timorque,
 Ac metuendorum formido indigna Tyrannū,
 Pressat, & occultas inter jubet esse latebras.
 Re semel inceptā dabit Vria vestra trecentos
 GVALTERO Socios: quæque est fiducia, nobis
 Attinghufanus sese sociabit & heros.
 Nec subsiluanā modicam de pube cohortem
 Attrahet ARNOLDVS: dabit experientia, rerum
 Euentusque fidem. Quæ pro communibus aris

Militatque focus, quid ni bona causa triumphet?
Interim & ipse suos sibi STAVFFACKERVS amicos
In patrio firmabit agro; solerteque curâ,
Vt ne immaturo defæuiat impete vulgus,
Quilibet è nobis, re sic urgente cauebit,
Ista quidem paucis; non omnia quippe papyro
Credimus: inde tamen, si sic consulta probâris
Fœdera, si Patriæ pro flore & amore fidelem
Egeris Harpocratem: Pro nostris denique cæptis
Pectora magnanimi si ostenderis æmula Bruti,
Vberiore istam texemus ichemmate telam.

Nè tamen aduersus tibi causet phasmata scrupus,
Coniuratorum nihil Vnio quæret iniqui,
Nil peter indigni. Stabunt sua jura Tonanti,
Stabunt Imperio: sed Libertatis ademptæ
Vt reparetur honos, pubes auidissima stabit.

De tribus ergo Viris, qui sic jurata nouârunt
Fœdera, sic animio tecum, VVernere, voluta,
Nos, à consilijs in publicâ commoda cæptis,
Nos, nisi fracta ruat conuexi machina cæli,
Labaturus Orbis: nec Castra in rupibus altis
Condita: nec vallis munitæ in gentibus arces:
Nec tuba, nec lituus, nec flamma, nec hasta, nec arcus:
Landenbergiacæ nec fulmina propria bili,
Sed neque Gæslero consueta tonitrua terrent:

A. Anno Christiano 1307. Mense Septembri, Guillim. l.
2. f. 302. B. Legati n. apud Cæsarem de Praefectorum enor-
mitate questi, vix auditi, & domum absq; fructu sunt remissi
Anno 1305. Vt præter alios exponit Iosias Simler l. 1. f. 32.
Stettler l. 1. f. 28. in ann. 1305.

V.

ARGVMENTVM.

Quemadmodum à Gæslero Praefecto Vrij
ac Suitenses, sic à Landenbergero Vnder-
waldij seucrius fuere tractati. Ex illis fuerat Henri-
cus an der Halden, ex Melchthall, Vir primariæ in-

ter suos authoritatis. Ad hunc cum fortè famulum suum, vt iuga boum præstantiora abduceret, Præfectus ablegasset: Arnoldum Henrici F. usq; adeò sensit resistantem, vt famulo vim facturo stimulum infligeret, ac pollicem egregiè pulsatum violaret. Erumpere ergo Arnoldus, & in locum à Præsidis furore tutum migrare: hic Arnoldi patrem atrocius plectere, oculum vtrumq; euellere, bonisq; spoliare. Crudelitatem hanc efferam Præfecto ipsi Arnoldus Epist. hac obijcit: vtq; sibi, Tyrannidem exuendo, consulat, liberaliùs exhortatur.

ARNOLDVS an der Halden de Melchtall, Subsiluanus.

PEREGRINO A LANDENBERG,
Vndervaldiæ Præfecto.

De Satraparum eiusdem regionis austeritate.

H Anc tibi vicinâ trutinandam mittit ab orâ
Ille, cui patrium subtrahit ira focum:
Subtrahit ira focum, quique ipsis charior aris,
Quiq; focis, dulcem subtrahit ira Patrem,
Nam quid ei superest, geminos qui luminis orbes,
Quique omnem è gemino perdidit orbe diem?
Nec tamen illa meo venit ira aut febris ab æstu;
Flamma mihi cunctam fert aliena crucem.
Nôsse cupis, qualem designet epistola flammam?
Pulsat, & ante tuas stat, Peregrine, fores.
Præcipitem Te fama refert agitare furorem,
Atræaque tuum feruere bile jecur:
Et caput Arnoldi iam Diris deditum, & ipsi
Vltima funestas fata parare minas.
Desine meque tuis accendere, teque querelis,
Insanisque aliquem fluctibus adde modum.
Quos ego ab extremis cogor proferre medullis,

Tu

Tu magè, Tu questus corde reconde meos:
 Nec dedigneris iustas audire querelas,
 Jam pridem indignas qui vomis ore minas.
 Visus erat vester patrias ingressus in oras,
 Candida, per placidam, vela tulisse, ratem:
 Spirabant Zephyri: Typhonis nulla crepantis,
 Nullaque Vulturis flabra furentis, etant
 Cæsareos Satrapas (sic fallunt tempora) veros;
 Quilibet è nobis credidit esse PIOS;
 Persuadere ullum poterat sibi nemo Neronem,
 Barbariaque omnem sustulit aura metum.
 Nobile principium pròh quæ fortuna secuta est!
 Verterunt rigidi quàm tua vela Noti!
 Quæ tibi tam tristis frontem caperauit Erinny's?
 Mutavit vultum quanta Chimæra tuum?
 Tuque Peregrino quantum es peregrinus ab illo,
 Nuper in ista suum qui tulit arua pedem?
 Iurasti blandum fore Te, cum Præside, patrem,
 Vnicuique tuam pollicitatus opem.
 Fronti majestas, & erat sua gratia verbis,
 Illa supercilijs, hæc caruere minis.
 Tu patris & sponsi jam dudum oblite fauoris,
 Non contentus opem tollere, tollis opes,
 Tollis opes certè, si, præcipiente magistro
 Quod tollit famulus, tollere fertur herus.
 Ne tamen & vitam posses mihi tollere, caui;
 Atque pedem patriâ, cautus, ab æde tuli.
 Extuli ab æde pedem; mallem licuisset ab illâ,
 Tollere adhuc saluum, perditione, patrem.
 Nunc si iudicio cupias contendere; causam
 Sub Rhadamantheo, si lubet, ede foro.
 Nuper in aprici secundo gramine campi,
 Quâ sua dilectus possidet arua parens,
 Corpore præstantes vidisti pascere tauros,
 Buceriâ insignes de meliore boues,
 Et virides tondere herbas, per & obuia cursim
 Pascua, perque hirtos luxuriare rubos.
 Frons, torua, è nitido palearia pendula mento,
 AEqua ferè celsis, cornua bina, cedris,

Totaque in egregijs placuit tibi forma iuuenis,
Corrupitque oculos visa figura tuos.
Et cuium pecus hoc? cuiâ hæc armenta? iuuenços
Ecquis tam fartos Alpheſibæus alit?
Tonderet noſtras ſi par generoſius herbas,
Nonnè rei pretium grande, decuſque foret?
Hæc tibi ſcitantî patriarum conſcia rerum
Turba, repente iſtos edidit ore ſonos.
Henrici è *Melchtall* ſunt hæc armenta, iuuenços
Ipſe inter reliquas, hos quoque paſcit, opes.
Nec mora, cùm miſſo patris ad præſepia ſeruo,
Auſus eſ aſſertam contemnerare fidem:
Auſus eſ iniuſtè peregrinam inuadere mandram,
Inque tibi placitos, dicere jura, boues.
Rabula namque tuus Sarnâ tranſmiſſus, ineptos
Dum longa euomuit garrulitate logos;
Non timuit noſtras, mentem jam edoſtus herilem,
Irruere & clauſas ultrò aperire fores,
Et luſtrare pecus, multiſque hinc inde profuſis,
Præceptum tandem ſic aperire tuum.
Nobiliora iſtos poſcunt præſepia tauros,
Hos ſibi namque meus ſiſtere mandat herus.
Tu contrâ muſſare, caue: tantiſque Dynaſtæ
Imperium minimâ non inhiſbeto morâ.
Iamq; mage inſtanti genitor, Quæ cauſa, quis, inquit,
AËacus, in noſtros dat tibi jura greges?
Falx aliena meam cur obruat, improbe, meſſem?
Vade age, verre tuam, ſordide ſtentor, haram.
Viuiſmus, atque tui non viuiſmus ære magiſtri:
Non minuunt noſtros æra aliena focos.
Præſidis ad ſolitam, quâ fluctuat ipſe, phreneſin,
Iure meo partis cedere nolo bonis.
Hunc neque prolati piperato ſcommate verbi,
Sed neque morſum ullo, nouimus eſſe probro.
Conſcia mens recti ridet mendacia vulgi,
Non facit *Henricum*, conſcia culpa, reum.
Si tamen ex me ullam probet hæc viciniâ noxam,
Ultrò ego, delicti pro grauitate, luam.
Ecquis inauditâ luit ulla piacula culpâ?

Damnant innocuum, quæ tibi Rostra, reum?
Vim facturo igitur, vis nostra resistet, & omni
Protegam ego ipse meum, vique manuq; penum:
Verna sub hæc; Istas nec flocci pendo loquelas,
Perficiam famulus, quod mihi iussit herus.
Ille tuos migrare boues, migrare iuuenços,
Atque Peregrinum iussit inire larem.
Usque adeonè suos jactat plebs rustica tauros.
Dura minusque ipsis officiosa Geris?
Arua lacertosi posthac verlate coloni,
Vestraque consuetis colla onerate jugis.
Discite, obesa phalanx, stiua præcedere; glebam
Vertat cum socio, prompta colona, viro:
Brachiaque & firmos simul exercete lacertos:
Findite quisque Suos, jam sine bobus, agros.
Vt Cererem comedat, pubes Siluana laboret,
Et vice toruorum ducat aratra bouum
Satque superque suum tulit Vnderualdia fastum:
Cedere pollutæ nesciet Aula casæ.
Ista quis ascribat tam crasso anathemata Mopso?
Felle tuo tinctos, quis neget, esse sales:
Fortè manu stimulum, pugna hac flagrante, gerebam
(Cædam vinetum primus ut ipse meum)
Et nimias dum expendo minas, nimiumq; proteruos,
A famulo sparfos tam petulante, jocos:
Battalogum pertæsus ego jam audire Thraſonem,
In scurræ audaces, irruo fuste, manus;
Irruo, & inflicto digitos dum verberare pulso,
Clamat opem articulis, clamat agyrta suis:
Et mox vipereâ genus omne laceſlere linguâ,
Et nimium læſas ingeminare manus:
Atque (ut lingua mali pars verè est pessima serui)
Blasphemo extremas ore iterare minas;
Vltricem Nemefin, Præſecti vindicis iram,
Atque infernarum dira flagella ſtrigum.
Rebar ego, anguicomæ stygiâ de valle ſorores,
Plura venena ſuis non habuiſſe labris,
Cedendum ergo ratus, clam patre elabor in iſtum,
Mittitur unde tibi littera noſtra, locum.

Hoc scelus *Arnoldi* est; id quâ sit lege piatum,
 Ne puter insonti scribere, scribo Tibi.
 Audi igitur, quæ fama tuos edisserat aulus,
 Gerrarum nullis fama referta logis.
 Cautior *Arnoldus* patriamque, patremque, suosque
 Postquam dictus erat deseruisse lares:
 Præses ab accepta linensque furensque repullâ,
 Læsus & à questu, garrule serue, tuo;
Henricum Arnoldi jam festum ætate parentem,
 Eximiâ clarum stirpe, domoque virum,
 Quem pietas, quem multa fides, quem candida virtus,
 Quem patriæ, ac ipsis vita probata Dijs
 Non fastiditum cunctis faciebat amicum;
 Tractat inhumano, jure silente, modo.
 Plectit, & elapsum dum nescit prodere natum,
 Torquet, ut imbellem Parthica tigris ouem,
 Cogitur ipse sui certè venialia Nati
 Plusquàm mortalem, facta piare, luem.
 Hei quàm terribiles, pro læso pollice, pœnas
 Vidimus insontem sustinuisse virum!
 Induit æternam violento vulnere noctem,
 Perdit ab effosis lumen utrumque genis: h.
 Ereptos oculos, & inanem luminis orbem,
 Cumque oculis omnem clamat abesse diem:
 Clamat abesse diem, maioreque parte honorum
 Orbatus, proprium clamat abesse penum,
 Sic facinus, sic ille sui leuiuscula Nati
 Prælia, pulsatam sic luit ipse cutem,
 Vi rapiuntur opes, pœnam perpeffus iniquam
 Stat sine luce Pater, stat sine prole Pater.
 Hæc mihi fama refert de tanto Præfide; anilis
 O utinam tantum fabula, fama foret.
 Sed mihi vera nimis, nimis est mihi seria fama,
 Plusque nimis, dulci est seria fama patri.
 Egregio certè dignos heroë triumphos!
 Et tam magnifico congrua bella viro!
 Non pudet illustres famæ tam ignobilis aures,
 Inque adeo fædum degenerâsse probum?
 Quisnam è iure Canon, quæ lex, quis, barbare, Codex
Mandat

Mandat ferre tuas in bona nostra manus?
Tantane Romanam redimitus fronte tiaram
Iura, in finitimas, dat tibi, Caesar opes?
Quæ verò ob digitum tam imbelli vulnere læsum,
Tam jubet atroces regula ferre cruces?
Ut geminas sub fronte specus, tenebrasq; perennes,
Crimina patrauit qui quoque nulla, ferat?
Quas dare nō poteras, quasq; unquam reddere nescis,
Tollis vitales quā ratione faces?
Si crimen punis, Ego facti, ego criminis auctor;
Vertis in innocuum cur tua tela patrem?
Quis, Peregrine, Solon, vel quis sub sole Lycurgus
Annuit, ut Nati portet iniqua Parens?
Nempe verecundum monstrares ore pudorem,
Si qua foret probitas, si quis in ore pudor:
Sed Rozenbergæ, Sarnæque id temporis, omnis
Cessit ab arce pudor, regnat in arce rigor.
Regnat in Helueticâ iam, Quinta Essentia, terrâ,
Quæ vel Cecropiæ det paradoxa Stoæ:
Eripit hæc NOSTRVM, parit hæc Essentia VESTRVM,
In Paradigma TVVM, vertitur omne MEVM.
Prædia, testæ, domos, agrosque, bouesque, colonus
Quos putat esse SVOS, hos videt esse TVOS.
Suitia, cum socijs, Siluania & Vria, Caesar,
Nunquid jure queunt dicere, verba dedit?
Quid nisi verba dedit, dum promittendo Cimones.
Sedicios patriæ Tarquiniusque dedit?
Fallor! in Augusto nulla est fallacia; fallis
Augusto factam tutè Tyrannæ fidem.
Sed neque Tarquinius ferimus, nec ferre Tyrannos
Quibit in Heluético, jam tribus ulla, foro.
Quondam improuisi surgent ad classica Cauri,
Euertentque tuam flabra inopina ratem.
Iple ego, qui factio grauitè sum læsus iniquo,
Quando oculis cassum cogor habere patrem;
Sumere cum possem meritas pro crimine pœnas,
Vindiçtam magnis non nisi trado dijs.
Hoc tamen insinuo: Nî tanta piacula cesses
In tibi commissum continuare gregem:

Ni Pelusiaco dignos Busride mores
 Lenierit blandi mitior aura Noti;
 Insultura tuo præsens Rhamnusia tergo,
 Non expectatis stabit acerba flagris.
 Stabit, & ut sauae reddatur talio culpæ,
 In sua Gorgoneas conciet arma deas,
 Mens offensa nimis grauiori exæstuat irâ,
 Et quæ indigna venit pœna, dolenda venit.
 Pœna dolenda mihi te vindice, teque tyranno,
 Tu caue, ne fiat pœna dolenda tibi.

A. B. Hec & alia hic asserta confirmat Guillimannus,
 lib. 2. c. 15. fol. 299. Simler. l. 1. f. 35. &c.

VI.

ARGVMENTVM.

Gualtero Fürstio, VVernero à Stauffackh,
 & Arnoldo an der Halden, primarijs pro li-
 bertate recuperanda Triumuiris, succedit hic VVil-
 helmus Tellius, qui audacior exequi primus non ti-
 muit, quod comitijs suis Triumuiratus iste diu mul-
 tumq; deliberauit. Historiam pilei in pertica pro-
 positi, Mali ab ipso infantis sui vertice decussi, cap-
 tiuitatis destinatae, Gessleriq; telo transfixi, Actor ip-
 se proponit, orbiq; iudicandam relinquit. Quæ qui-
 dem multorum, iam calamo præloq; explicita, in-
 differenter hic est introducta.

VVILHELMVS TELLIVS Vranienſis,
 IOANNI GVALTERO ARNOLDO, â Spiringen.
 De Sagittæ Tellianæ in pomum & Geslerum
 emissionē.

E Loquar, an flectam? Cinerisnè aspergine Lessum
 Exul, an exhaustis epinicia digna periclis,
 Lætitia

Lætitia stimulante canam? Mens ægra manusque
 Auspicijs jam functa suis; mihi mensque manusque
 Fluctuat, & dubia rerum suspenditur alâ.
 Eloquar? obticeam? quanquam meminisse paternus
 Horrescit portenta animus: paradoxaque rerum,
 Et contra ingenuos erecta Licentia mores
 Vberiore optant calamum: tamen ipsa malorum
 Ilias, ac pando spectata tragœdia cœlo,
 Dant dextræ stimulos: rabiesque indigna pharetram
 Promere quæ jussit, jubet hanc quoque promere chartâ.
 Alea jam TELLII jacta est, dedit improba dignas,
 (Nec memorare pudet) dignas dedit improba pœnas
 Victima: confixus jacet in pædore Tyrannus.

Hæc ego si taceam, calamoque intacta relinquam,
 Ipsi extemplò amnes collesque, petræque lacusque,
 Sideraque, & torti vicinia conscia teli,
 Historiæ immensam poterunt pertexere telam.
 Ambiguæ sed enim volitantia murmura famæ,
 Quæ solidam truncare fidem, quæ sæpe minutum
 Nacta sibi culicem, turritos tergorra barros,
 Audet hyperbolico confestim explodere rictu,
 Ingenitis assueta tropis; dum oblita decori,
 Detrahit, extollit, retrahitque, ac sæpius atrâ
 Therisitæ maculâ generosum obsulcat Achillem.
 Hæc, inquam, ambiguæ tam discordantia famæ
 Sibila, plebeio ne tentent fortè susurro
 Tellium, & ingenui facinus traducere TellI:
 Iplus ego tragicæ spectator & actor arenæ,
 Incæptam jaculo, superatam cuspide scenam,
 Sponte meâ referam: natoque, patrique paratas
 Præsidis insidias, geminæque vibrata sagittæ
 Spicula, & irati fatum exitiale duelli
 (Arbiter ut rerum sit cento & purpura) pandam.

VRANIAE natale solum quâ fulgida ceris
 Atria, quaque aulas generosâ pube referti
 Explicat ALTORFI, dudum tibi trita patentem
 Area fertiliam; quæ curis apta leuandis,
 Dum laxat patulo diffusas stipite frondes,
 Crebrius acceptâ fauit concuiibus umbrâ.

Hac subter tiliâ (nostræ via prima quærelæ)
 Græleri imperijs, hodieque, erecta superbit
 Pertica, regalem prætendens pertica fastum.
 Huic superimpositus pompâ grauiore tumescit
 PILEVS, infandas cum diro carcere pænas,
 Suppliciumque ingens, ac sæuam Præsidis iram
 Communitans: positæ, si ciuis & accola, lanæ,
 Hac iter instituens, Præconis voce statutos,
 Præfectoque ipsi proprios, non ferret honores,
 Nescius imperij, legisque à Præsidente latæ
 Tellius, Ecquid, ego, quid rustica pertica, dixi,
 Siue quid expositus tam grandi turget honore
 Pileus? ut magnis etiam insanire Dynastis,
 Et populum indignâ libet exercere palæstrâ!
 Vidi ego de triuio (quis enim non talibus omnem
 Destinet anticyram?) vidi his ego sæpe reluctans,
 Indignansque oculis; & nudo vertice multos,
 Et trepidâ ceruice alios, & poplite flexo
 Transire innumeros: ubi passim à pectoris albi
 Indigenis, pinguisque inibi, crassique cerebri
 Simpliciore tribu, tam larga (urgente Toparchâ)
 Propositæ delata fuit reuerentia larum,
 Ad Pelusiaci quasi rursus erecta Canopi
 Numina, juratâ plebs cuncta litaret acerrâ.
 Nempe, quod ansa meæ docuit me sera ruinæ,
 Callidus ac veterem versans sub pectore vulpem
 Satrapa, sic animos, sic explorare fauores,
 Sic sibi deuotas poterat dignoscere mentes.
 Erecto quisquis ceruicem inflectere signo,
 Aut famulum curuare genu, pronisque solebat
 Blandiri obsequijs; hic dignus amore Patroclus,
 Hic Pylades, hic luce magis venerandus Achates
 Audiit: infestâ tam festè affectus ab aulâ,
 Lethifero tanquam dotatus ab Hercule telo,
 Centum Erymantheis patriam saluâssent ab apris,
 Ingenuus quem verò rubor, quem, mascula virtus.
 Helueticis cognata animis, tam friuola iussit
 Imperia, & rigidum sapientia scita Draconem,
 Non obseruatâ, Zephyris committere, lanâ,

Ille truces extemplò iras, pœnalque, minasque,
Mulctasque Heluetico non dignas ferre colono:
Ille, ut contemptor Diuûm Mezentius, arctos
Damnari ad Gyaros; ac si alter Heroftratus imo
Erutus ex Orco, conceptâ sponte, furentes
Mulciberi flammâs in templa stupenda superbæ
Mifisset Triuix; furtouè audace Promethei,
Exauftorato transgressus sidera curru,
Empyreis sacrum clepsisset ab ædibus ignem.

Tellius è numero, dum fufq; hæc deq; geruntur
Posteriore fuit. Rebus dum nuper agendis
Immoror Altorfi, nec tela, nec arma vibrantem,
Insidias nec mente ullas, nec bella cientem,
Non expectata prefferunt fata ruinæ.
Stabat adorandi fatalis tessera signi
Pertica, quam socius nimirum effulgere fecit
Pileus, egregium pro tanto Præsidi signum!
Transiui, fateor; curæque intentus herili,
Nec caput inflexi, nec genûa trementia fixi,
Nec proclamatos impendi pileo honores:
Exposito non facta fuit reuerentia signo.
Nulla tamen posito facta irreuerentia signo?
Transij & Helueticâ de simplicitate colonus,
Omnia salua ratus, certatim hominesque, Deosque,
Et tam clementem nimis offendisse Toparcham
Arguor; ac multis ultroque citroque profusis,
Per clandestinos, ut erat custodia, seruos
Raptor, & indigno perpeffus vincula tergo,
Carceris in fœdas trudorque, trahorque latebras.

Obrut⁹ hic equidè; Num me vaga turba Thrasones,
Semihominem Cacum? num me, stimulante rapinâ,
Incustoditos ex Præsidis arce iuuenços,
Buceriæque greges de pasto è rure, putatis
Sacrilega duxisse manu? Mens effera Caci,
Et manus Autolyçi similiq; è germine fœces,
Non sunt ingenui, non sunt ex indole Tellij.
Quis furor, ô turbæ? quæ tanta licentia, Vernæ?
Quid sceleris? quæ monstra tuli? quæ Numina læsi?
Non patitur talem mens criminis incia pompam.

State Viri, mecumque pari contendite telo,
 Et paribus pugnate armis: quid pila? quid hastas?
 Quidque tor exertas iuuat uni inferre machæras?
 Si virtus animis, si qua est pollentia neruis.
 State viri, & nudos mecum exercete lacertos.
 Non terret numerus. Quid grex armatus inermem?
 Hærcle ego, si solito præsens mihi dextera ferro,
 Si telis animata foret (nec quippe trinodem
 Amphitryoniadæ libet hîc exposcere clauam)
 Hærcle, terebratis vestra inter viscera costis,
 In patulâ, spectante foro, testarer arenâ,
 Quid Satrapæ cumulus, quid posset Tellius unus.
 Sic ego; sed fungi falsa in conuitia prompti,
 Tu modò tu summæ transgressor reprobe legis,
 Quem puduit prono venerari vertice lanam,
 Iam modò, jam Sociam supplex venerare catenam,
 Cras ubi purpureus rursus sua lumina nobis
 Protulerit Titan (tibi quippe nec aurea lucem
 Cynthia nec rutilus dabit hoc in carcere Phœbus)
 Ipsusmet tragicum tibi Satrapa præcinet actum,
 Mendaces aliàs reperi hac in voce prophetas
 Axem ergo medium Phaëton rediuius anhelis
 Cum tenuisset equis; è carcere ductus opaco
 Tellius, ante oculos & Præsidis ante tribunal
 Siftitur, hocce suam dicturus iudice causam.
 Ille ardens oculis, & toruam nubila frontem
 Obsitus, ore minax, alter feritate Lycaon,
 Tu quoque, Tu nostris, inquit, temerariæ sceptris,
 Tu nostris adstare oculis? Tu Daue, supremum
 Arcadicâ grauitate audes contemnere Scitum?
 Quæ tibi Tisiphone, quæ mentem agitauit Erinny,
 Vt Domini leges, ut in exorabile verbum
 Plusquam affectatâ violares, barbære, culpâ?
 Imperium nobis, fascesque rei que gerundæ
 Independentem ignoras esse secures?
 Cæsarem, & Aufonium læsisti perfide sceptrum.
 Nunc tandem insidiæ, dudumque agitata patefcunt
 Consilia. At motam tu nunc stupor ex cute quercum.
 Pluribus ille quidem, sed ego breuioribus orfus,
 Oedipus

Oedipus haud equidem, sed nec sum, ô Satrapa, Dau⁹,
Nec sine corde stupor, nec sum sine mente Choræb⁹:
De plebe ingenuus, patriæ, Regisque, Dei⁹que
Præfectique sacras, sum liber amicus, ad aras.
In jugulum, sic juro, tuum nec tela, nec ullas.
Molior insidias, tolle hanc è pectore curam.
Præteriens quod verò tuum, cum schemate, contum,
Rusticus externo non sim veneratus honore,
Si scelus est, dolor est: Lex ignorata reatum,
Quod reor, imminuet; potior mihi cura peculi,
Et studium pecoris, quam res spectare forenses.
Qualiscun⁹que tamen, levis est, si culpa vocanda est.
Noui ego, præpositos, clauum⁹que in plebe gerentes
Diuini quanquam non sum de classe Platonis,
Noui ego Magnates vulgo magis esse verendos.
Id verò obsequij, suspensæ, ô Satrapa, lanæ
Aut insensato confertim impendere trunco,
Nullus ab Helueticâ docuit me præco cathedrâ.
Da veniam fasso, leuet ignorantia culpam.
Expositi certè tam obscura ænigmata gryphi,
Delphica, quod dixi, mihi nec cortyna, nec ullus
Oedipus explicuit, rudio⁹rem agnosce colonum,
Qui nisi peccâset, quid Tutè ignoscere posses?

Ille iterum flammâsq; vomens irâsq; volutans,
Verbi⁹que impatiens, Quid garrule stentor inanes
Deblateras nugas? nulla hanc inscitia culpam
Fecerit immunem: per rura per oppida sparsum
Nescire edictum, nimis ignorantia crassa est.
Ne tamen intereas, superest tibi meta salutis
Vnica; tu paucis, quid facto opus, accipe verbis.
Telifero certare arcu, torquere sagittas
Certi⁹us, & curuo jaculari spicula cornu,
Diceris ante alios hac tempestate peritus.
Tu nouus Eurytion, cælum per inane volantes
Diceris accipitres, ipsâsq; è nube columbas,
Tam dextrè emissio, tam scitè figere telo,
Ac si Thessalicæ populator Acastus arenæ,
Siue pharetratus te progengerât Apollo.
Quare age, si tantum torquendo nomen ab arcu,

Si

Si tibi fama venit; turbâ hac comitante penates
 Vise repente tuos, telumque audacter & arcum,
 Vnde tibi tantum peperisti nominis, affer.
 His te accinctum armis etiam tuus ille sequatur
 Pusio, maternis qui ludere doctus in ulnis,
 Non nisi pulcher Hylas, Matrisque, patrisque voluptas,
 Deliciæque domus, patriæque Hiacynthulus audit.
 Hoc puero famuli, tu telo armatus & arcu,
 Este citi reduces. Præbere impensius aurem
 Cæsareis Satrapis, & Suitium & Vria discet.
 Paretur scitis, arcus cum duplici telo,
 (Sic præfaga meam monuere oracula mentem)
 Arripitur, vitæque mihi jucundior ipsa
 Filius ad sæuum trahitur cum Patre Tyrannum.
 Hic tandem eructans conceptum in corde venenum
 Barbarus, in magnâ juvenumque senumque coronâ,
 Experiamur, ait, quid nostri dextra Cydonis,
 Et tam famosi quid possint spicula Tellus
 Malum hoc, (ipse manu malum tum fortè gerebat)
 Malum hoc, ecce tui statuendum in vertice nati,
 Figes ipse tuo, Nati de vertice, telo:
 Hic locus, hæc statio; dabit hic tibi pusio metam,
 Centum ac videnos faciet distantia passus,
 Sume celer jaculum; commissa piacula solus,
 Deiciens pomum de vertice, diluet arcus:
 Sic volo, sic jubeo; nec verbo obfiste jubenti.
 Sistitur interea, palumque reuinctus ad hirtum
 Paruulus, imposito fului diademate mali,
 Cogitur inuisam patris expectare sagittam.
 Territus imperijs, & iniquâ lege Tyranni,
 Menè, inquam Armeniâ reputas de tigride natum?
 Me Libycam suxisse feram? nec monstra Pelori,
 Nec mihi Caucalex dant incunabula petra.
 Tu Phlegethontæas potius tranare paludes
 Præcipe, & anguinæa redimentum terga cateruâ
 Cerberon, immisso licitari in prælia telo.
 Ad prolem, innocuam, nocituram efferre sagittam,
 Quæ poterit ratio, quæ cogere causa parentem?
 Expirare equidem proceræ è vertice fagi.

Pendulus, aut imam mihi, malo, dehiscere terram,
 Quàm mihi tam charam jaculo præfigere prolem,
 Pluriâ dicenti, technasque dolosque neganti,
 Et nimis horrendum, nimis execrabile probrum,
 Quod vel Sicanios poterat terrere Tyrannos,
 Frustra eiuranti, Torque, inquit, & eiice telum,
 Aut refer insidias; Medium hîc non suppetit ullum.
 Sic volo, sic jubeo. Proh, quanta ærumina paterno
 Illapsa est animo? quæ cura? quis horror, & angor?
 Dirigui, tremuere artus, subitoque per imas,
 Heu quàm terribilis transiuit mucro, medullas!
 Perstitit imposito dilectus pugio malo;
 Perstitit, & dulcem gemebundo murmure matrem
 Sæpius ingeminans, iterumque iterumque parentem
 Blæfulus, & turbæ pavidus farragine, clamans,
 Anxium in afflicto duplicauit corde dolorem.
 Ter volui torto dimittere spîcula cornu,
 Ter trepidæ celsêre manus: tandem ipse supremum
 Voce fatigo polum, palmisque oculisque leuatis,
 Summe Pater, cui iusta placent, qui semper egenos
 Respicias atque humiles: Tu cuncta tueris ab alto,
 Turerum ac regum tumidas moderaris habenas:
 Nunc inuita meâ jacturum spîcula dextrâ,
 Nunc, inquam, indignâ compulsus lege, benigno
 Respice præsidio, jaculumque, arcumque, manumque,
 Sortemque ancipitem, diuino dirige nutu,
 Si Tibi juris amor, si detestaris iniquum,
 Quo premimur, fastum: titubantem dirige dextram,
 Dirige mucronem. Confestim animosior arcum
 Arripio, pariterque oculos telumque fatigo.
 Ista repende fugit, volitansque sagitta per auras,
 Dante Deo dextramque simul, ferrumque regente,
 Figitur in medio præfixi cortice *mali*. b.

Cernere erat, crebram suspiria larga cohortem
 Ducere, nec ficto lacrimas effundere planctu.
 Aligeram cum verò simul vidêre sagittam
 Stridore insolito, motoque per aëra gyro,
 Propositum penetrare scopum, saluoque pusilli
 Vertice, puniceum tam dextrè euertere pomum:

Tristitia

Tristia conceptâ redimens præcordia curâ,
Omnis inaudito sonuit vicinia plausu.

Præses ut excussum tam scitâ cuspide *malum*
A ceruice, videt passus volitare trecentos,
Nigra colubrino suffusus corda veneno,
Inuidiâque fremens, oculisque hinc inde retortis,
Dum vibrante meas rimatur lumine vestes,
Alteram in interno reperit thorace sagittam:
Horrendumq; tonans; quid enim temerariè nequam,
Ecquid, ait, vetiti vult occultatio teli?
Num, scelus, hæc nostro seruâsti spicula collo?
Prome rei causam, vel te crudele macellum,
Improbe, cumque arctâ manet ingens pæna cataitâ.
Iam Libitina reum, jam te Rhamnusia vindex
Arguit, & meritâ condemnat, perfide, furcâ,
Posteritas sed nequa meos incessere fascēs
Ausit, Auernales si mox damneris ad umbras;
Adde fidem verbo: Dabitur tibi libera vitæ
Gratia, si, fidis (quod strictius impero) labris
Dudum compositas inimico in pectore technas
Et mihi suspecti pandas mysteria teli.
Sic ait, & dictum confirmat fulmine verbum.

Inde animosus ego; Seruatæ causâ sagittæ
A populi studijs, & consuetudine, pendet,
Vnicâ bellisequam non ornant tela pharetrâ.
Perpende Armenios, Thraces scitare, Cydones
Consule, & Helueticæ mores disquire iuuentæ:
Quis Schyta, quis Parthus, vel ubi Tyrinthius, heros.
Vnico in expositam jaculo descendit arenam?
Hêrcle autem à recto si fortè fuisset aberrans
Prima sagitta scopo, fronti que infixâ pusilli,
Innocuo dulcem maculâset sanguine prolem:
Altera confestim, malè fustum ulture cruorem
Altera arundo tuas penetrâset cuspide costas.
Duplicis hæc jaculi causa est: hinc disce fidelem
Tellus candorem. Iam cetera scribere amantem,
Iam rege Phœbe manum, proprijsue edissere verbis,
Quisfuror è tetrico, quàm immitia fulgura vultu,
Quantaque Gorgoneâ sint missa tonitrua linguâ!

Nun-

Nunquam ego Tarpeium simul explosisse putârim.
 Fulmina plura Iouem, quanquam ipsa Pyracmonis
 Cunctaq; Trinacriûm gestarit tela Cyclopum, (arma,
 Tandem ubi detonuit, rabieque exterruit orbem,
 Si promissum, inquit, fieret reuocabile verbum,
 Tu modo, tu fractis, impostor callide, talis
 Feralem decorare rotam, vel stipite ab alto
 Pendulus, infestos deberes pascere coruos.
 Sed fidei sit firma fides, sint debita verbo
 Pondera. Vos famuli præcepta in heriliâ prompti,
 Ferte citi funes, date vincula, lora, catenas:
 Atque repente reum tam perniciosa professum
 Crimina, præualido constrictum fune, propinqui
 Ducite ad ora lacus. Mens est id temporis ipsum
 Findere naue lacum, Zephyrisque fauentibus, arcu
 Cussenia censi festinam aduertere proram.
 Hic locus, hæc requies, hæc Tellii congrua sedes.
 Maturate viam, quassæ sua carbasa cymbæ
 Pandite, & in mediâ spoliū hoc præpingue carinâ
 (Ne vafer erumpat) firmis religate catenis.
 Nos ubi prædictam ratis aduectârît ad arcem,
 Ut liceat tutis imposterum & esse quietis,
 Ex ejus meritis sumemus crimine pœnas.
 Regia, carcer erit; famulantium turba, catenæ;
 Area, pulvinus: rupes excisa, grabatus;
 Culcitra, strata flix; Thetis arci proxima, potus;
 Cinnamâ, pædor; Arachneæ conopea telæ.
 Hic hilares sine Sole dies, sine sidere noctes
 Viuet, olorinas hic tollet vertice cristas.

Sic mihi *Gastlerus*. Qui verò moratur in altis,
 Inque-humiles cæloque simul, terraque-tuetur,
 Seriùs edocuit, quàm cassâ mole, superbus
 Et fremat, atque animo meditetur inania, mundus.

Veliferam laxare ratem, tortosque rudentes
 Soluere, & aërijs committere carbasa ventis,
 Iusserat immenso tumefactus Sarrapa fastu.
 Iamque ferè medium faustis carchesia velis
 Obtinuere lacum, crebroque celeusmate turba
 Interim, & effusis in me sannisque probrisque,

Intempestiuo repleuerat astra tumultu:
 Cum Deus, ecce tibi, qui stagna tricuspile telo,
 Quique lacus vitreos, ac falsas temperat undas,
 Hospitis impatiens, & iniquo scommate motus,
 AEolio nimium suppressit turbine plausum.
 Namque repentinus confundere nubila nimbus,
 Vela ferire Austri, diuellere linthea Cauri,
 Atque unâ Boreæque truces, Zephyrique, Noti que,
 Et rapidi mugire Euri, subitoque per omnem
 Bella mouere lacum; nullumque; verendo tridentem,
 Vndique laxatâ malos incesse habentâ.
 Inde simul terreri omnes, rabieque, metuque
 Attoniti pallere viri, trepidare ministri,
 Tollere clamorem Præses; Confurgite Nautæ,
 Soluite vela citi, remos impellite serui:
 Et parili studio viresque, animosque, manusque
 Tendite, quaque licet motas superate procellas;
 Eripite è tantis vitamque animamque periclis.
 Cassus ubique labor: tragico bacchantur hiatu
 Circius, & Boreas, & inexorabilis Auster:
 Murmura rauca crepant, agitataque atrocius unda
 Pulsat anhelantem, spumanti vortice, nauem.
 Credere tunc licuit, Gæsleri in Carbasa totam
 Iurasse AEoliâ; Corique, Euri que; Noti que
 Conspirasse omnes in mutua prælia vires.
 Tandem igitur famuli, Quid pondus inutile cymbæ
 Tellius? afflictam propugnet & ipse carinam:
 Olli & dexteritas, & habentes robora nerui:
 Sulcer & ipse lacum. Placuerunt verba Tyranno.
 Erigor, ærati soluuntur corpore nodi,
 Laxantur manicæ: si cura, ait, unica vitæ,
 Si tibi lucis amor, communem suscipe sortem:
 Aspice, terribiles ut scandunt sidera fluctus!
 Fare age, flectendis si qua est tibi gratia remis,
 Arbiter esto ratis: rege carbasa, dirige clauum,
 Quoque modo poteris præsentem auerte ruinam:
 Sic tibi, si motas vel Marte vel arte procellas
 Vincere, si tantam doceas euadere Scyllam,
 Nobilis erectas Hecatombe stabit ad aras,

Pareo,

Pareo, & eximijs vinclôrum à mole lacertis,
 Consilijs jam certus ego confidere transtris,
 Sollicitos agitare artus, insistere remis
 Acrius & velis, exemplo ac vocibus hortor.
 Iple aded immites studeo terebrare procellas,
 Syrtibus è medijs torquere ad littora clauum,
 Proramque ancipitem saxosæ appellere ripæ.
 Multa quidem rupes, & crebræ ad littora petræ,
 Difficiles fecêre aditus: tamen impete facto,
 Horrisonos postquam ventosa tragædia flatus
 Lenijt, & motani Dêus ipse tridentifer iram;
 Saxa per & scopulos Suitensi allabimur oræ.

Hinc propter ripam petrâ undiq; & undiq; clausam:
 Dum vehor, ambiguam cum libertate salutem
 Effugijque ansam meditatâ examino curâ.
 Dumque rei satago, remosque manusque fatigo,
 Cerhimus è ripæ spatiosum margine saxum
 Erigi, & à portu multam se extendere in undam.
 Id ratus effugium, socios acclamo, cauere
 Hunc scopulum, & certam jubeo vitare charybdim,
 Illi iterum exanimes, dum prorâ excurrere quærunt,
 Puppe petram feriunt. Telum ergo animosus & arcû
 Arripio, saltuque petram dilapsus in ipsam,
 Omnibus extemplo nervis ac robore toto
 Ocyus impulsam, ventis transmittito carinam.
 Inde vadum nactus, prærupta cacumina montis
 Saxa per & salebras, per & aspera tesqua, nec ullis
 Trita prius pedibus, caprearum more pererro:
 Semita nulla patet, silices & inhospita duram
 Dant mihi lustra viam, trepidi quâ cornua ceruî
 Abijciunt, captantque citæ sua compita damæ.

Ad portum interea pertingere Præses, & acrem
 Scandere caput equum *Brunnamq;* unaque per agrum
 Pergere Suitensem: sed quanquam barbarus esset
 Bellerephonteo vectus per inane caballo,
 Cusseniacensem non viuis ijsset in arcem.
 Namque mihi stabilem facturum & ipse quietem,
 Anticipare vias, equitem prevertere cursu,
 Dumisque in medijs, *Cusseniacum* inter & *Artham*,

Propter iter, crebro quod pertransire solebat
 Satrapa vectus equo, bene testam intrare latebram.
 Hic ego venturum jaculo præstolor & arcu:
 Præteritosque animo lusus, & facta Tyranni
 Effera perpendens, patriæque, mihi que, meisque
 Gratari satagens, generosum eluctor in actum.
 Si potui, ô rerum moderator juste mearum,
 Malum ego si potui tortâ penetrare sagittâ;
 Iam quoque, summe Parens, cui munera laudis &
 Defero vindictam præsentis arundine teli,) (omnem
 Tolle ferum patriæ, tolle his è finibus, hostem.
 Sic inter densos dum obtestor sidera vepres,
 Arcumque intendo; montana volumina circum
 Tollitur hinnitus, quassataque pondere tellus
 Præsidis exosam monet aduentare cohortem.
 Eminent ipse prior, tergo sublimis ab alto
 Quadrupè dantis equi: largâque effusus habenâ,
 Instituens alacres obliquo tramite gyros,
 Cornipedem validum crebro spumantia morsu
 Frena cruentantem, ferratâ calce fatigat:
 Dumque suasequus ipse jubas, eques ipse Smaragdos
 Explicat, & parilem dum spirant naribus ignem,
 Intumuere nouo subiectum ac sarcina fastu.
 Iamque propinquantem latebræ, nec tela timentem
 Vnica, detortæ pennis incesso sagittæ.
 Torta volat, nec cassâ volat: namque illicet ista,
 Perque Tyranni uterum, perque ilia transit, arundo:
 Luctantemque animam, Superosque imosque Deorum,
 Murmureque obscuro Libitinam nescio qualem,
 Frustra obtestantem, lethæas mittit ad umbras. c.
 Improviso igitur stupefacti fulmine serui,
 Semianimes dum sensu horrent, gressuque vacillant;
 Sensim ego digredior: summoque exinde Tonanti,
 Qui mihi consilium, qui spicula rexit & arcum,
 Saluumque è medijs, per stagna, per arua, periculis
 Eripuit, supplex æternum juro trophæum.

Hoc op^o, hic labore est; hanc nostra Tragœdia scenam
 Hunc habuit finem. Detur victoria cælo,
 Lausque decusque Deo. Certè, quod cuncta nepotum
 Nôrit

Nôrit posteritas, Patientia læsa furorem
 Induit, & justos dedit indignatio dentes,
 Quæ tibi (dum patrios repetis Gualtere penates,
 Ex Italâ tellure redux) volitante papiro,
 Nec tamen ambiguo volui narrare relatu.

Cuncta quidem Suico jam *Stauffackherus* in agro
 Audijt ore tenus, patrios defendere promptus
 Ingenuâ virtute focos. Hic *Fæderis* isti
 Ductor & *Achirophel*, dubijsque in rebus *Vlysses*
 Officiosus erit. Spirat mea dextera *Martem*,
 Pro Patriæ flammis, ipsos non lenta per ignes,
 Atque, ubifata volent, medios ruiturâ per hostes.

A. B. C. Simlerus, lib. I. Guilliman. I. 2. f. 303.
 & seqq. *aliq; passim*. Acta hæc tragædia Anno Christiano 1307.

VII.

ARGVMENTVM.

Præfectus *Vndervaldiæ Landenbergerus*
 Nobilem de *VVolfenschieß* arcis *Rozenbergenſi*
Vicarium præfecit, *Sarnenſi* castro ſibimet reſerua-
 to. Is poteſtate tribunitiâ abusus, dum *Conradi Baum-*
gartneri ciuis *Subſilvani* coniugem, quam deperi-
 bat, ipſo abſente, ad amorem illicitum ſolicitat, &
 ad balneum ſibi præparandum compellit: à marito
 ſuperueniente, impactâ quam geſtauerat ſecuri, in
 balneo ipſo feritur, & laſciuiæ penas, præſente ſup-
 plicio ſoluit. Quæ omnia *Conradus* ipſe ab uxore &
 interfecti famulis edoctus, *Patricio Lucernenſi* expo-
 nit. Simlerus I. 1. fol. 35. Guillim. I. 2. c. 16.
 alij.

CONRADVS à BAVMGARTEN Subſiluanus.
LEODEGARIO à FLECKENSTEIN Lucernati.

De occiſione Præſecti Rozenbergensis.

SI Tibi nulla meæ pariant faſtidia chartæ,
Inter, ô, egregios, pars, generoſa, Viros:
Excipe tranquillâ non vanas aure querelas,
E gremio patrij, quas tibi mitto, ſoli.
Tempora multiplicum ſerie calcata malorum
Viuius, indignis obruimurque malis.
Nequitia alternos patitur gens noſtra furores,
Efferus hinc Phalaris præſidet, inde Cypris.
Commodus in pretio eſt, qui noſtræ incommoda terræ
Opræt, & iniuſtas ſemper anhelat opes.
Eminet Auſidius; munitas *Clodius* arces
Occupat; in primo ſtat *Catilina* gradu.
Fanda, ne fanda ſuis ſunt diſſona legibus: Vdo
laſturam armenti ſuſtinet, Viſo tori.
Ire per extantum dum plebes patria funem
Abnuît, ærumnis plauſtra reſerta ſubit.
Turrigeris qui Caſtra habitant circumdatâ vallis,
Cuncta licere ſibi, quæ libuère, rati;
Materiem noſtræ dudum tribuère querelæ;
Conrado hæc iram præbuit, ira necem.
Præbuit ira necem, quam noſtro offenſa Tribuno,
Dextra inter patrios, intulit iſta, focos
Patricium, fateor, fudit mea dextra cruorem,
Fædè attentatum fortiter ultra probrum.
Quæ tibi dum reſero, terreri deſine: cauſam
Expedio breuiter ſanguinis, atque necis.
Rozenbergiacum qui nuper Satrapa caſtrum
Rexerat, in claris cenſus & ipſe viris,
Dum ſibi, dum nobis infamem aſpergere labem,
Succenſus Gnidia, nititur, igne deæ;
In ſua funeſtos exciuit colla crabrones,
Pocula quæque alijs miſcuit, ipſe bibit.
Temporis ardor erat, multoque Hyperione feruens
Sirius æſtiuos irradiabat agros.

Pectoris ardor erat, multâque libidine flagrans
 Vnderualdiacos, Praeses, obibat agros:
 Qui Bachi ac Veneris cum urgente calore, vagantem
 Non procul à nostrâ sisteret æde pedem,
 Pulchra verecuado spectata est femina vultu,
 Inter sollicitas officiosa manus:
 Femina conspecta est, non læuo fidere nobis
 Fædere legitimi jam sociata tori.
 Grata quidem facie (desit jactantia verbo)
 Florè pudicitiz sed magè grata suæ.
 Hanc ubi Sotadicus, vultu petulante, Cinædus
 Ambit, & effreni luminis orbe legit;
 Ecce Dionæo quantocyus aduolat arcu
 Aliger, ac flammâ cinctus edace, Puer.
 Letifer ille puer, qui condit melle venenum,
 Qui captæ prohibet mentis habere modum;
 Cote repente suas acuit candente sagittas.
 Cuspideque amentem figit amante virum,
 Usque adeò, ut castæ floremque decusque maritæ
 Tentaret Cyprio commaculare probro.
 Affinem interea me cura domestica siluam,
 Incustoditâ, jussit inire, domo.
 Silua petita fuit, frondes ubi subter opacas,
 Frigida solares temperat umbra faces.
 Improbis absentem simul atque Toparcha maritum,
 Inque domo solam degere, cernit, heram.
 Opportuna auidæ rimatur tempora flammæ,
 Scrutaturque omnes, in sua furta, vias:
 Ingenuique simul rupturus frena pudoris,
 Conjuge jam viduos audet inire lares.
 Audet & hospitij temeratis, aduena, sacris:
 Pænè maritalem sollicitare fidem.
 Instat amans, festoque sibi multumque calenti
 Aptari instructis balnea, mandat, aquis.
 Mandat & anxiferas Vulturno credere curas.
 Atque vacillantem longius esse metum.
 Namque hilarem luxisse diem, quo mutua possit
 Fœdera jucundus conciliare torus.
 Obstupet inuisam mulier perterrita pestem,

Ilicet ingenuas tincta rubore genas.
Attonito sed enim premit omnem corde dolorem,
Horret anhelantem præ tamen angue procum.
Atque (ut femineo vis est quoque multa sub actu)
Certè hodie victrix , inquit, amoris ero ;
Erudiamque orbem , Quis fallere possit amantem :
Sedabunt reprobam balnea nostra sitim.
Meraris efficiar , quæ mentem induta virilem.
Assyrium , illæso plexit honore , ducem ,
Hæc tacitis meditata labris , clam Præside , mandat
Conradum proprio mox remeare gradu.
Hospitibus flagrare domum. Studiosior inde
Ancillæ famulas cœpit obire vices ;
Utque etiam ambiguis riualem ludere verbis ,
Et Fescenninos usque inhibere jocos :
Quin etiam manibus nymphæum aptare , nec ullam
In mandata proci cetera , habere moram ,
Instruitur jussu caldaria cella liquore ,
Ganeo sic structas laudat & intrat aquas :
Hic quasi Campanæ recrearent corpora Baia ,
Lætitiâ plenos intonat ore sales.
Et quoniam sua cuique deus sit dira libido ;
Vnus in ore salax , unus oberrat Hymen.
Tuque , ait , O mulier , fruerè his suauissima thermis ,
Tu mecum hîc sociâ dilue corpus aquâ.
Intempestiuas laxemus in otia curas ,
Utamurque datis , dum fauet hora , bonis.
Fare age , & obstantes velocius exue vestes ,
Cumque timore ipsam pone repentè togam ,
Illa , Importunos tu verò facere Seruos
Interim , & unâ alias , præcipe , obire plagas.
Rara fides famulis. Dicto paretur , abitur :
Verna per anticas cedit uterque fores :
Dissimulans abitum posticâ , femina , portâ
Exilit , ac varias itque reditque vias.
Utque pudicitia ferat illibata triumphum ,
Eluso tacitam quærit amante fugam.
Dum fugit & trepidat , Phaëthontis ab igne calentem ,
Conspicit , ac reducem læta salutat herum.

Historiamque omnem fufis narrare querelis,
Deque laceffito multa referre toro.
Obftupui, grefsumque hærens vocemque repressi,
Percitus indignæ lubricitate rei.
Inde quiritanti, Muliebreml fiste tremorem,
Mæchum ipsum in tumidis experiamur aquis.
Pro tam pestiferâ lenonis febre, Galenus
Nec queat ipse parem, nec dare Cosmus opem,
Incidenda suo grauis est arteria ferro,
Languori antidotum vena recisa dabit.
Teftum igitur furtim limenque ingressus, obefam
Confpicor in thermis luxuriare feram.
Confpicor in medijs fitientem Tantalum undis,
Nec sedare suam, me sine, posse fitim.
Iple metu attonitus, dum malleus urget & incus,
Effugij haud ullum dum videt esse locum:
Stamina ne rumpant tetricæ fatalia Parcæ.
Inuocat unâ omnes cæli Erebi que deos;
Aureaque immensus promittit secula votis,
Et geminat pauidas, ingeminatque preces.
Atqui ego, cui validam stipauerat ascia dextram,
Cui dederat stimulos hinc pudor, inde furor:
Excita cui multum duplicauerat ira calorem,
Præsidis, armatâ, colla saluto, manu.
Arma securis erant, Hæc indignata, proteruum
Impetit, in monstro febricitante, caput;
Atque paroxifmum violento exterminat ictu
Extinguens unâ flammam animamque viâ!
Nempe gubernatas tam injusto jure secures
Plectere quæ nôrat, sola securis erat,
Illa quidem nobis, in frontem illifa Toparchæ,
A Paphio immunem reddidit igne domum.
Hic facti tenor est, hæc fusi caula cruoris:
Commiffere istam bilis & ira necem,
Fama sub hæc nostros incessit multa penates,
Terrore ac rigidis stridula fama minis.
Roxenbergiaci cædes inopina Vicari,
Armabit cunctas in fera bella manus:
Sufferet horrendas Conradi audacia pœnas,

Defendetque ferum gratia nulla reum.
 Si sapit, extremas Euro petet ocyor Alpes,
 Inque Lepontinis quæret asyla jugis.
 Longa Dynastarum manus est. Me verò nec ullus
 Terruit, hac vulgi garrulitate, metus.
 Sed neque *Sarnensi Landenbergerus* ab arce,
 In nostra ultrices intulit acta manus.
 Dissimilat, scelerisque pudet, famæque loquacis
 Perdita Lætheis nomine vellet aquis.
 Præfectorum acres ferit hæc infamia mores,
 Corroditque imos perpete verme sinus.
 Ne verò agnatis, turbæque refrager amicæ,
 Longius à patrio quæ jubet ire solo;
 Proxima sopitum simul ac Pallantias orbem
 Cæptârit croceis irradiare genis;
 Cedam equidem, profugusque meis tantisper ab aris,
 Vt Iouis euitem tela, cauebo Iouem.
 Digrediar; *Sarnæque* iram, Satrapæque furorem,
 Atque intentatas, vincam abeundo, minas.
 Si tamen ulla meos vindicta petatur ob ausus,
 Area vindictæ stabit aperta nouæ.
 Et nō læua mihi mens est; Scelus hocce petulcum,
 Ipse Dynasta, scelus, si tueatur erit.

A. B. Guillimannus & Simlerus in argumento ci-
 eati. Contigere hæc omnia apud *Subsiluanos* Anno Christi 1305.

VIII.

ARGVMENTVM.

Temporum injurias hostiumque insultus fre-
 quentissimos, cum *Vranijs*, *Suitenses*, ac *Sub-*
silvani, diuinâ gratiâ mirabiliter, & virtute hero-
 icâ fortiter superâssent: perpetuo tandem Fædere sese
 inuicem deuinxerunt; certis conditionibus, in quas
 Confoederati se obstringerent, præscriptis: quas
 postmodum ipsas **LVDOVICO IV. Bauaro, Rom.**
 Impera-

Imperatori obtulerunt, Fœderis ipsius tenorem, nec honestatis limites, nec terminos æquitatis transgressum, Epistola hæc, ad Authographi formulam, explanat.

HENRICVS ZVVEYER ab Euebach,
LVDOVICO IV. Romanorum Imperatori, semper Augusto.

*De prima Confœderatione perpetua, Vranien-
sum, Suitensium, ac Siluanorum.*

MAgne Monarcha Orbis, cui diapotétia summas Imperij nuper Romani indulgit habenas.
Cujus Hyperboreos majestas sacra Triones Implet & egregijs, quos portat ab hoste, triumphis Spargitur ad fines, à vespere solis, Eoos.

Da veniam, si charta volans, ô inclite Cæsar, Impare regales sermone morabitur aures.

Quod tua Majestas, & magnificentia sceptri

Vranios, Suicos. Subsiluanosq; vetustas

Imperij gentes, sub Libertatis auitæ

Viuiere lege jubet: quod eosdem præcoce nuper

Percussos tonitru, latique anathematis acri

Fulmine proscriptos, ab inanis crimine culpæ

Reddidit eximios: eadem fidissima tellus,

Gens eadem meritis ad regia limina grates

Destinat, ac tantum prouectat ad astra fauorem.

Post rerum exhaustas, jam mitior aura procellas

Composito Mauorte subit: jam nubila Phœbo

Cedit, & in gratum tempestas soluitur imbrem.

Acrior Helueticas exarsit flamma per oras

Hætenus, Aethnæis quàm eruperit ulla caminis,

Gorgonidum furias, & conjurata Medusæ

Spicula pertulimus: manifestos cominus hostes,

Eminus occultos, viresque perinde virosque,

Insidiasque simul, technasque, irasque, minasque,

Ac nimis infestas patientia vicit Erinneis:

Quas ut magnifico fas sit superare deinceps
 Numinis auxilio; socias cum fœdere leges,
 Quas adamantheæ nequeant abolere lituræ,
 Sanximus; atque ipsas (ne quis petulante cauillo
 Mæuius, incæptum queat usquam arroderè fœdus)
 Cæsareæ, prout acta sonant, transmittimus aulæ.
 Decretarum igitur sic audit formula legum.

Numinis augustum præmuniat omnia Nomen.
 Mens hominis sensusque labant, spatiisque videmus
 Cuncta perire suis: Letheæ obliuia ripæ
 Plurima sæpe vorant, memori quæ mente teneri
 Iugiter, ac seros meminisse decebat in annos.
 Iure igitur merito, pro posteritate, perennes
 Scribimus in tabulas, chartisque notamus, Honesti
 Quicquid habet specimen; quicquid Pacēq; Decusq;
 Promouet, humanos quicquid conducit in usus.
 Nos ergo Alpinis vicini pæne Salassis
 VRANII, Nos læta inter viridaria SVICI,
 Nos quoque Romano SILVANI sanguine creti,
 Lectori ingenuo, nostra hæc cuicunque patefcet
 Charta, sed & toti scita hæc proponimus orbi.

Sæcula duritiem superantia marmoris omnem,
 Tamque graues fortunæ, ictus, tamque aspera Martis
 Fulmina, per trinos dispersa hæc Natio Pagos,
 Tutius ut posthac patrijs arceret ab aruis:
 Utque suas tutari animas, serua penares,
 Ducere pacificam, meliori sorte, quietem
 Posset, & oppressas defendere fortius aras:
 Mutua Nos ipsos initis, in fœdera, pactis
 Iurisjurandi præmisso, adstrinximus, actu;
 Quæ neque tempus edax, nec temporis ulla vetustas
 Deleat, inque annos quæ sint valitura perennes.
 Fœderis istius virtute ac robore, fidam
 Alter in alterius spondemus commoda dextram;
 Pollicitamur opem, conjuratasque vouemus,
 Suppetias; quas ære suo, quas quisque crumenâ,
 Consilioque, manuque feret: siue usus id ipsâ
 Exigat in Patria, seu qualiscunque vocârit
 Nos extra patrios, vis atque injuria, fines,

Atque

Atque ita pacta fides, Nos unâ armabit in omnes,
 Quin etiam in quemvis, qui de nostratibus ullum
 Læserit indigenam; qui vimuè, scelusuè, nefasue
 Vel prior intulerit, vel cuiquam inferre pararit.
 Interim & in charis siquis vitæque, animæque,
 Fortunæque bonis, dispendia passus ab ullo
 Iacturamque foret; meritis Nos illico rebus
 Consulere, ac sociam pro terræ viribus, ultrò
 Ferre decebit opem: conuentio donec amica,
 Aut implorati sententia juris, abundo
 Suppleat illaram pensetque leuamine noxam.

Cavimus hoc ipso jurati pondere verbi,
 Atque ratum volumus; leges ac jura daturum
 Ne legat allophylum sibi tellus ulla dynasten:
 Externo sese de nostris nemo colonis
 Mancipet imperio: nisi consultatus idipsum.
Pagorum populus plebisque; indulta probârunt
 Mortali sed enim quiuis è semine cretus,
 Femina masque simul, non detrectabit honestum
 Seruitij perferre jugum: sua quemque potestas
 Legitimo sub jure regat. Dominosque, suosque
 Quinque Magistratus (quantum æqua modestia suffert)
 Audiet; ac dicto licitos parebit ad usus.

Hos citra dominos, siquis-violentior ullam
 E tribus his populis inuaderet accola terram,
 Ciuemque in prauos quemcunque lacefferet actus;
 Ille fator litis, plebi que inimicus alastor,
 Commotas donec melior sententia tricas
 Soluerit, officij nullo usquam munere dignus
 Audiet, atque suos inglorius exiget annos.
Coniuratorum cuncti sub fœdere censi
 Heluetij, tellusque simul quæcunque cauebit,
 Ne peregrinâ usquam, jusjurandumue datamue
 Prostituat cum gente fidem: suspecta proinde
 Colloquia, & factos extraneo ab ore susurros,
 Atque leues quascunque, vetant hæc fœdera, gerras.
 Eximij nos quippe sumus, nec ferre secures
 Conuenit externas. Quanquam hæc impune gerentur
 Omnia, cum reliquis si consulario Pagis,

Propositaque rei præcesserit æqua facultas.

Si nouus interea technæ fabricator Epeus
Surgeret in patriâ qui sortem in utramque paratus,
E *Pagus* aliquem perjuro Antenoris astu
Proderet; aut turpem gestans sub veste Cethegum,
Quidlibet è nostris cuperet rescindere scitis:
Ille velut spurius, reus, ille tenebrio, mortis,
Ad populi decreta foret; famaqué bonisqué
Omnibus, & fluxæ multandus lumine vitæ,
Fædifrago dignum caperet nebulone triumphum.

Iudicis officio, primâque in jure cathedrâ
Neminem in unitis decorabit patria terris,
Sit nisi quisque sui conciuvis & incola Pagi.
Id genus obryzo quisquam si ambire, metallo,
Non virtute volet: Si grata hominiqué Diisqué
Munera, honoris amans, Rhodiumq; profuderit im-
Futiles imber erit, nulla incrementa profusæ (bré:
Gignet sementi: tectus sine fœnore stabit
Ambitus: atque auidi facta elargitio nummi
Quemcunque indigenam, Præturæ reddet ineptum.
Sedibus in patrijs, si tela facemque maligni,
Orta minaretur lis & dissensio, belli:

Cedent arma togæ: pars sanior atque regendis
Aptior ingenijs (quæ pulchræ commoda pacis,
Quæ Marti agnatos jam nouerit antè furores)
Arbitra litis erit; quantumque valebit acutus
Iudicij prudentis apex (seu Iuris ametur
Ipse rigor, seu fulta bonis decisio verbis)
Armicepos mulcere animos, baccamque Mineræ
Auream inhumano sataget præferre Gradiuo.
Pars ibi pacis amans, nec pacta subire recusans,
Consilium à reliquis, ac prompta iuuamina terris
Accipiet: quæ verò istum committabitur actum
Impensa ac pretium per publica scita Senatûs
Sumptu immorigerum reparetur & ære Thraſonum.

Conditione pari, si pernicioſa ſimultas
Tres inter populos, in apertum erumpere bellum
Viſa foret; *Pagorum* autem ſi forſitan alter
Prudentum arbitrio vel conſonus eſſe, vel ipſi

Dedigna-

Dedignaretur litem submittere juri:
Tertius hoc casu, taliq̃ue in turbine Pagus,
Iustitiæ pacisq̃ue avidus, præbere fauentem
Morigero dextram, tempestiuusq̃ue tueri
Auxilijs, ne causa ruat deserta, studebit.

Heluetus Heluetio si qualicunque malignam
Intulerit ratione necem; mors morte pianda
In sua lethiferas accerset funera Parcas,
Præbebit jugulum nequam ipse homicida, suoq̃ue
Ilicet abruptam persoluet sanguine vitam.
Liber erit jugulumq̃ue isto, corpusq̃ue periclo
Eximet; ingenuo si teste, fideq̃ue (quod ipsi
Integrum, & omnino decernimus esse necessum)
Liber erit, solidâ simul ac ratione probârit;
Euenisse istam, vitæq̃ue animæq̃ue tuendæ,
Et non culpando facti moderamine, cædem.
Duxerit è patriâ quòd si tellure fugacem
Improbis ipse pedem: quicunque receperit ipsum
Hospitio profugum, tectouè, operauè, penuuè
Fouerit; exilium simul hospes & ipse subibit.
Audiet infamis; donec communia plebis
Scita Virum reuocent, ac concordante Senatu
Migrandi ad veteres, sit copia facta, penates.

Vulcanum Helueticis si quisquam immittere testis
Barbarus, atque adeo crepitantes spargere flammæ
Ausus & orsus erit: maledicti hic pullus Auerni,
Armosos quanquam læta inter pascua tauros
Plûs mille enumeret; patriæ in penetralibus ullum
Non feret inde gradum, perdetq̃; scelestus honestum
Indigenæ nomen: Sed & ipsum nemo paternis
Excipiet testis: nam quicquid edaxq̃ue rapaxq̃ue
Mulciber, injectæ quicquid violentia flammæ
Perdiderit, luet ille suâ soluetq̃ue crumenâ
Furciferum oblatâ qui exceperit antè tabernâ.

Pignora ab Heluético, popularis nemo, colono
Tollere præsumat, nisi vas aut debitor ipsus
Sit persoluendi, confessio nomine, nummi.
Si neuter non sit, nihilo minùs absque patenti
Iudicis indulto, nec debitor ulla profunder

Pignora, obæratum nec plectet curia prædemi.
Iudici, & in nostrâ clauum tellure gerenti
Quisque Virûm, vanis, obtemperet, absque querelis;
Prætoremque suum monstrare tenebitur ipsâ
Quilibet in Patriâ, cuius sub fasce forenses
Dicere, vel causas, vel possit ponere lites.

Si quisquam capito, vel o besæ rabula natis
Temnere Prætorem, solidique refellere juris,
Efferus insano, tentet decreta, cerebro;
Ille Magistratûs contemptor iniquus, & effrons
Ardelio, patrum damnabitur ante tribunal,
Ad quæque illati reparanda incommoda damni.

Decreta hæc Populi, ne mollis inertia cæco
Mergeret interitu: ne publica scita sonora
Impetus AEoliæ, multumque strepentibus alis
Trans juga præcipites, veherent Alpestria Cauri:
Nos genere V R A N I O, Nos orti sanguine S V I C O.
Et Nos frondiferæ dicti de robore S I L V A E,
Heluetiæ populi præsentem hæc, vetusto
Communis Patriæ firmatas rite Sigillo,
Aspicere hanc lucem, vastumque meare per orbem,
Intra Suiaciæ, præcepimus ostia B R V N N A E. c.

Sic igitur pactas, ô Augustissime Cæsar,
Pro fructu populi, pro pace ac fædere, leges,
Vt Tua Majestas, quam nostra veretur & audit
Natio, Boiariçâ non ignoraret in aulâ:
Iussimus Heluetico munitam homine chartam
Cæsareos intrare lares, ac supplice voto
Romanas Aquilas, ac sceptrâ suprema regenti,
Auspicij cælestis opem, semperque fauentes
Exoptare Deos: ut prosper & alite dextro,
Inde libatum terraque marique deinceps
Prouehat Imperium, Tanailque bicornis, & ambas
Amphrysi ripas, Rhodopæque, & Cynthon, & Oßam,
Famosumque feris Erymanthum, ac barbara Tauri.
Barbara regna Hæmi metuendus ad usq; supremum
Subjuget Euphratem: quò Pallas amica trophæis
Excita saepe tuis, iterumque iterumque virentem
Implicet augusto, statuaturque in vertice Laurum.

Inde tuam, Rex magne, feret super æthera famam,
Et decus, & partos, Germania vasta, triumphos:
Numinis arbitrio, cujus virtute patentem,
Diuiso imperio, regis inuidiſſimus orbem.

A. B. notat hæc Simlerus l. 1. f. 70. 71. 72. C. Annō
Christi 1315. mense Decembri, apud citatum: ubi hæc ipsa Fœde-
ris formula clarè habetur expressa.

IX.

ARGVMENTVM.

CÆslero sagittâ Tellij, præter conjura-
torum opinionem siue decretum, interfecto,
in eiusdem vel familiam, vel arces nihil attentatum,
sed expectatæ sunt proximæ mensis Ianuarij Calen-
dæ; quibus tam Vranie ac Suitie, quàm Vnderval-
diæ arces ab Indigenis occupatæ, Præfectus à Lan-
denberg cum familiâ captus, & extra terram Vnder-
valdiam in perpetuum est relegatus. Idem alibi, nullo
sanguine fuso, factum: & sic nominate tres Ciuita-
tes, Præfectis Ab Alberto Imp. primitus immisissis,
sunt liberatæ. Simlerus, Guillimannus, alij.

CONRADVS ab IBERG, Eques auratus.
FRIDERICO Comiti à Toggenburg.

De occupatis trium Ciuitatum arcibus.

Inclite nobilium flos, & coryphæ Virorum,
Durgea secundo quos fouet alma sinu.
Progenies cui pæne Ioui contermina, nomen
Grande per illustres continuauit auos.

A Tibi deuoto non aspernabere seruo

Contextam paucis hanc, FRIDERICE, metris.

Ista tibi famæ plusquàm centuplicis æquam

Sincerâ exponet simplicitate, fidem.

Fascinat hæc totum mistâ farragine mundum.

Candida quæ perhibet, dum nimis atra videt,
 Famæ materies, in tanto turbine rerum,
 Nata fuit nostras inter, abunda, plagas.
 Præfecti Helvetiæ, volitantia tela pharetræ,
 Grissler ab infesso, victima factus, equo;
 Asciam in extructis, mactatus Satrapa, thermis,
 Nobilium è patrio pulsa cæterua solo:
 Dirutæ, & excelsis obsessæ in collibus arces;
 Bellata in Dominos effera bella suos;
 Iam pridem Helvetios, pridem oppleuere Suëuos,
 Teutoniæque omnes introiere lares.
 Toggenburgiacam quin hic quoque clamor in arcem
 Scanderit, ac totum multiplicarit opus,
 Cum nullus dubitem, placuit præsentè synopsi
 Historiam gestæ, participare, rei.
 Quæsitæ juris soboles injuria, dici
 Prima potest tragici mater & ansa mali.
 Illa tribus populis communis Patria, nolens
 Libera inassueto subdere colla iugo,
 Dum nequit austeros, Dauorum more, Tyrannos,
 Et contra pactam plurima ferre fidem:
 Concilium tandem pro Libertate vetustâ,
 Proque bono Patriæ, caput inire, suæ.
 Debile principium, tantæque audacia molis
 Non nisi per trinos, est agitata, Viros.
 Hisce alij, sensimque alij se jungere, & omnem
 Perficiundo operi præcipitare moram;
 Sacramento etiam se quisque obstringere, tolli
 Malle sibi jugulum, quam tolerare jugum.
 Finibus è patrijs abigendos esse Toparchas,
 Pellis ubi tristes condant ouina lupos.
 Ista super celfos constructa palatia colles,
 Castraque in abruptis esse inhibenda jugis?
 Ringanturque licet tetrici, latrentque Seueri,
 Libertate istas nolle carere plagas.
 Cautio facta tamen fuit hæc, expressa; Licebit
 Securo hinc vitæ cui libet esse suæ.
 Non etenim ut Dolopes, Libycæque è stirpe Nepotes,
 Nec tacti furijs, tristis Oreste, tuis,

Rem fumus aggressi. Placuit defendere cunctis
 Sic declaratas, absque furore, theses.
 Rustica barbaries nulla hîc efferbuit; arces
 Cepimus in summis, absque cruore, jugis.
 Præfecti è patriâ iussî discedere terrâ,
 Deseruere suos, absque cruore lares.
 Quæ nobis fuerant, nequaquam bella fuerunt
 Effera, iustitiâ nec caruere suâ.
 Nec contra Dominos, sed libertatis ademptæ
 Contra illegitimos bella fuere, duces.
 Non tamen inficior, violentâ hîc morte supremum,
 Magnates geminos, oppetiisse diem.
Roxenbergensi qui nempe Vicarius arcî
 Præfuit, obicenæ percitus igne Deæ,
 Dum nequit à Cypriâ mentem compescere flammâ,
 Emendaturas occidit inter aquas. a.
 Alterum (ubi sumpto *Guilielmus Tellius*, arcu
 Cogitur ad durum figere tela scopum,
 Natoque impostum dum tangit arundine malum)
 Victor ab incesso *Tellius* icit equo.
 Quæ citra plebis-cùm sint exercita-scitum,
 Rēs in priuatos est referenda viros.
 Principio certè somnos hæc cura salubres
 Ruperat. & durus quemque grauabat obex.
 Præsidio armatas, vallisque potentibus arces
 Vidit in excelsis Patria stare jugis.
 Inde exuta omnes Procerum petulantia frenos,
 Vexare Helueticum, nullo inhibente, gregem:
 Inde Astræ oculis cæco velamine clausis,
 Ausa erat ad rhombum cuncta rotare suum.
 Tam bene firmatas quis Marte lacefferet arces?
 Ferret in Austriacos quis sua tela Duces?
 Atqui experta suos sunt hæc quoq; Pergamæ Pyrrhos,
 Tuta super firmam nescia stare petram.
 Anno ineunte nouas ubi fax Eoa Calendas
 Et Iani primum vidit adesse diem:
 Præsidio instructas, vallisque minacibus, arces,
 Suscepisse nouos, lux noua vidit, heros.
 Hacque ipsâ, pubes *Suitensis* & *Vria*, luce,

Vltima castellis fata dedere suis.
 Grisler, ob exosos, ingrator aspide, mores,
 Dum sibi securam vix putat esse togam:
 Portentosa noui cæpit munimina castrî
 Altorfi in medijs ædificare jugis. b.
 Nomineque inuiso, Castrum quod construo, dixit,
 Sub scalas totam supprimet Vraniam. c.
 Sed Iani exortas ut vidimus esse Kalendas,
 AEquata est plano fabrica tota solo. d.
 Bina superfuerant Suitensem castra per agrum,
 Lowercum, ac noto nomine Cusniacum:
 Verùm ubi prædictæ Iani micuere Kalendæ,
 Castrum in Suitenses cessit utrumque manus.
 Cessit, & unâ omnem Satraparum è plebe cohortem
 Ocyus è nostrâ, iussimus ire, plagâ
 Szuijt hîc nemo, violentum nemo cruorem
 Elicuit, nullam lux tulit ista necem.
 Ire bonis auibus, nostræ valedicere terræ
 Quemlibet, atque suas siuimus ire vias.
 Fortiter ista quidem. Verùm Vndervaldia prudens
 Quod dextrâ timuit, dexteritate capit.
 Dedita erat pubes Xenijs de more ferendis.
 (Tale Dynastarum nempe Minerual erat)
 Strena ferenda fuit; sed enim quæ euerteret arcem
 Non superandam armis machina, Strena fuit.
 Viginti iuuenes, baculos si demis, inermes,
 Quisque tamen strenâ muneribusque graues,
 Sarnensem dictis arcem petiere Kalendis,
 Ortus ubi roseos Lucifer egit equos.
 Obuiat huic turbæ Sarnensis Satrapa, festum
 Dum celebrare, sacrâ pergit in æde, diem.
 Miratur iuuenes tam munera larga ferentes.
 Sub strena tectum non ratus esse dolum.
 Pingue fuit Xenium. Melibæo subrumus agnus,
 Damætæ ex humeris pendulus anser erat.
 Tityrus & Corydon grege de balante bidentes,
 Phasidis insignes Thyrsis habebat aues.
 Ille saginatum baculo suspenderat hædum,
 Porcellum è plenâ protulit alter harâ.

Gesserat hic leporem, fartum hic è corte caponem.

Quisque loci vescos pro ratione cibos.

Nec pulli deérant, nec amantes ardua damæ;

Ducebat vitulum Pollio, Cotta caprum.

Vnus & alter erat, quos ferre Toparcha molares

Credidit, aut saxum, Sisyphæ lassæ, tuum,

Machina lactis erat, sed pressi machina lactis,

Præfecti clausas pandere docta seras.

Laudat, & ire suam Landenbergerus ad aulam.

Stipatos strenâ tam locuplete, jubet.

Turba, ut propositi pertingit ad atria castrî,

In strenam patulas repperit esse fores.

Ergo jubet socios inter vepreta latentes

Maturare suam, quâ data rima, viam.

Proxima Silua fuit, cui crebris nomen ab alnis,

Dumeto ac densis luxuriosa rubis:

Illuc terdeni, sua quilibet arma recincti,

E conjuratis, introiêre, Viris.

Quos ubi conditi monescit tessera signi,

Ad castrum propero repere quisque gradu.

Præsidiumque illic testumque repente laremque,

Arasque, & captos obtinuêre focos,

Obtinuêre omnem, domitâ sic arce, sagenam,

Liber adhuc solus perstitit arcis herus.

Ille fero dum cuncta videt flagrare tumultu,

Bellaque per plateas, perque sonare vias:

Barbariæ tetrum versans sub pectore testem,

Verrere maturâ cogitat arua fugâ.

Sed generosa manus telisque sparisque toparcham

Cingit, & optatæ nulla sit ansa fugæ:

Iamque sibi summas dum credit adesse Calendas,

Cum turbâ captas dat comitante manus.

Præses, & obtenti farrago domestica Castrî,

Præsidium, proles, Arx, penus, Vxor, opes,

Magnanimæ, dum strenâ volat, sunt præda juuentæ,

Vix alibi tantum strenâ habitura lucrum.

Omnia salua tamen, Vernarum orchestra, Dynastes,

Vxor, & ingentes, quas cumulârat, opes.

Continuò extremas Patriæ ducuntur ad oras.

Tesqua in perpetuos non repetenda dies.
 Nullæ isthic furæ: vultum subtraxit Enyo,
 Frenduit iratis nulla Medusa flagris:
 Hoc solo intonuit Rhamnusia fulmine; Capti
 Et patriâ hac celerem ferte repente pedem.
 Cedere, nec Græcas regredi vos ante Kalendas,
Vndervaldiaci vox jubet una fori.
 Sat cholæræ bibimus. Pro libertatis amore,
 Pressisti indignis quam *Peregrine* modis:
 Ire peregrinas hodie mandarîs ad oras,
 Adraiteæ alijs ne cruciêre malis.
 Hoc Plebiscitum est. Simul ac juraueris istam,
 Ecce tibi perstant omnia salua, fidem.
 Rerum insperatâ turbatus imagine Præses.
 Verè inter Saxum, jam situs, atque sacrum,
 Exanimisqûe ferè vulgi formidine, sensit
 Horrore arrectas diriguissè comas.
 Mox lapidem jurare Iouem, cælumqûe, Erebumqûe,
 Ac perscrutantes intima corda Deos;
 Seque gregemqûe suum donec sibi vita superstes,
 In sic proscriptas nolle redire plagas:
 Emansurum isthinc centenos quemlibet annos,
 Et sic compositis, Satrapa, rebus, abit, e.
 Consimilem passa est arx *Roxenbergæ* ruinam,
 Partâ à vicenis deditione viris.
 Processum stupeas; Ancillam hîc fortè morantem
Vndervaldiacus fouit amore procus,
 Sæpe hunc demisso, per apertas, fune, fenestras,
 Ad Fescenninos traxit amica jocos:
 Traxit Nisa suum supera ad conclauia Mopsûm,
 Lunâ cornigeram circumagente facem.
 Præcedente igitur memoratas nocte Kalendas,
 Traxit amatorem rursus Amata suum.
 Hic aliud simulans, Nisamqûe quiescere mandans,
 Fune exspectantes clanculum & ipse viros
 Excipit, ac socijs ad summa palatia tractis,
 Occupat ecce omnem, nullo inhibente, domum:
 Atque, agedum unâ omnes fugite ocyûs, inquit, ab
 Fulmina ne feriant vos grauiora, loco, (isto,
Con-

Contremuere simul, subitoque repente stupore
 Territi, ab extructis proiliere focis:
 Et fragor, & strepitus, clamorq; & ubique tumultus,
 Ferre citò trepidos iussit ab Arce pedes.
 Sic sine cæde actum, sine flammâ ac sanguine, bellum,
 Quod dare non potuit flamma, vel arma, dedit f.
 Patria tam faustas Iani sortita Kalendas,
 Nunc iterum excusso floret, ouatque iugo:
 Floret, & è trinâ pulsus regione Tyrannis,
 Seruitio immunes fertque, feretque dies.
 Hæc rerum facies; Hæc libertatis in istam
 Retractæ terram, sic stabilita basis.
 Cæsareâ quiscunque modo sit rumor in aulâ,
 Non aliam debet rumor habere fidem.
 Quod tibi magne Comes; qui regiæ amicus es aulæ,
 Cæsare virtutes suspiciente tuas.
 (Annuæ Bassarides ne credas Orgia Bacchas
 Forsitan in nostris instituisse plagis)
 Paucis contextâ volui proponere chartâ
 Panicus obrepat ne Tibi fortè metus.
 Perpetuare adeò nequeunt violenta; redundat
 Semper in auctores visque, nefasque suos.
 Admordet vel capra reum; lassusque suëvit
 Figere mole, suum, bos, grauiore pedem,
 Si sua formicæ, si Serpho bilis & ira est,
 Extendit splenem si quoque musca suum:
 Helueticâ motam miraris in indole bilem?
 Splenemque, ac lassos incaluisse sinus?
 In tam belligerâ, magis admirare, iuuentâ,
 Parcere victrices sic potuisse manus.

A. Nobilis à VVolfenschieß, à Conrado Baumgartnero.
 B. Eques Gesslerus, ab aliquibus Gristler dictus. C. Zwingvri
 vnder die Stâgen. D. Anno 1308. E. F. Simler, l. 1.
 Guillim. l. 2. c. 15. &c.

Finis Libri primi.